

VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ V BRNĚ
BRNO UNIVERSITY OF TECHNOLOGY

FAKULTA PODNIKATELSKÁ
ÚSTAV FINANCÍ

FACULTY OF BUSINESS AND MANAGEMENT
INSTITUT OF FINANCES

ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ U PODNIKATELKY JANY KRATOCHVÍLOVÉ

SECURING OBLIGATIONS AT BUSINESSWOMAN JANA KRATOCHVÍLOVÁ

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE
BACHELOR'S THESIS

AUTOR PRÁCE
AUTHOR

PAVLA KOLÁŘOVÁ

VEDOUCÍ PRÁCE
SUPERVISOR

MGR. HELENA MUSILOVÁ

BRNO 2012

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Kolářová Pavla

Daňové poradenství (6202R006)

Ředitel ústavu Vám v souladu se zákonem č.111/1998 o vysokých školách, Studijním a zkušebním řádem VUT v Brně a Směrnicí děkana pro realizaci bakalářských a magisterských studijních programů zadává bakalářskou práci s názvem:

Zajištění závazků u podnikatelky Jany Kratochvílové

v anglickém jazyce:

Securing Obligations at Businesswoman Jana Kratochvílová

Pokyny pro vypracování:

Úvod

Cíle práce a postupy zpracování

Teoretická východiska práce

Analýza problému

Vlastní návrhy řešení

Závěr

Seznam použité literatury

Přílohy

Seznam odborné literatury:

BEJČEK, J., ELIÁŠ, K., RABAN, P. et al. Kurz obchodního práva: Obchodní závazky. 4. vydání. Praha : C. H. Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-781-4.

DRBOHLAV, J., POHL, T. Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Praha : Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-599-1.

MASTELA, M., DOBEŠOVÁ, L., BAJURA, J. Občanský zákoník v dotazech a odpovědích k 1.6.2011. 1 vydání. Olomouc : Anag, 2011. ISBN 978-80-7263-682-2.

ŠTENGLOVÁ, I. Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků. 1. vydání. Praha : Aspi, 2007. ISBN 978-80-7357-245-7.

Vedoucí bakalářské práce: Mgr. Helena Musilová

Termín odevzdání bakalářské práce je stanoven časovým plánem akademického roku 2011/2012.

L.S.

Ing. Pavel Svirák, Dr.
Ředitel ústavu

doc. RNDr. Anna Putnová, Ph.D., MBA
Děkan fakulty

V Brně, dne 23.05.2012

ABSTRAKT

Bakalářská práce se zabývá zajištěním dvou nepeněžitých závazků pro podnikatelku Janu Kratochvílovou, aby oba závazky byly splněny řádně a včas. První nepeněžitý závazek ze smlouvy o dílo je rekonstrukce prodejny, druhý nepeněžitý závazek je dodání nového papírnického zboží z kupní smlouvy. V práci jsou analyzovány způsoby zajištění a poté je navrhnout konkrétní druh zajištění, který je dle mého mínění pro podnikatelku nejvhodnější.

ABSTRACT

Bachelor's thesis deals with the problem of securing of two non-monetary obligations for businesswoman Jana Kratochvílová in order to fulfill the obligations properly and in time. The first non-monetary obligation from the contract for work is a reconstruction of salesroom, the second non-monetary obligation is a delivery of new stationery from sales contract. In my work, ways of securing are analyzed and then the type of security, which would be in my opinion the most suitable for the businesswoman, is suggested.

KLÍČOVÁ SLOVA

ZÁVAZEK, ZAJIŠTĚNÍ ZÁVAZKŮ, VĚŘITEL, DLUŽNÍK, VOLBA ZAJIŠTĚNÍ

KEY WORDS

OBLIGATION, SECURING OBLIGATIONS, CREDITOR, DEBTOR, CHOOSE OF SECURING

BIBLIOGRAFICKÁ CITACE

KOLÁŘOVÁ, P. *Zajištění závazků u podnikatelky Jany Kratochvílové*. Brno: Vysoké učení technické v Brně, Fakulta podnikatelská, 2012. 56 s. Vedoucí bakalářské práce
Mgr. Helena Musilová

ČESTNÉ PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že předložená bakalářská práce je původní a zpracovala jsem ji samostatně. Prohlašuji, že citace použitých pramenů je úplná, že jsem ve své práci neporušila autorská práva (ve smyslu Zákona č. 121/2000 Sb., o právu autorském a o právech souvisejících s právem autorským).

V Brně dne 28. května 2012

.....

PODĚKOVÁNÍ

Chtěla bych poděkovat Mgr. Heleně Musilové za vedení mé bakalářské práce a přínosné konzultace a připomínky. Dále bych chtěla poděkovat podnikatelce Janě Kratochvílové za poskytnuté informace a čas, který mi věnovala.

Obsah

Úvod.....	10
1. Cíle práce a postupy zpracování	11
2. Teoretická východiska práce	12
2.1. Závazek a jeho právní úprava	12
2.1.1. Relativní obchody	13
2.1.2. Typové obchody	13
2.1.3. Kombinované obchody	13
2.1.4. Fakultativní obchody	13
2.2. Vznik závazku	14
2.2.1. Vznik závazků z právních úkonů.....	14
2.2.2. Vznik závazků z protiprávních činů	16
2.3. Obsah závazku	17
2.4. Změny závazku	18
2.4.1. Změny v osobách závazkového vztahu	18
2.5. Společné závazky	19
2.6. Zajištění závazků.....	20
2.6.1. Smluvní pokuta	21
2.6.2. Bankovní záruka	22
2.6.3. Uznání závazku.....	23
2.6.4. Ručení	24
2.6.5. Zástavní právo.....	25
2.6.6. Jistota	25
2.6.7. Zajištění závazků převodem práva	26
2.6.8. Další druhy zajištění závazku	26
2.6.9. Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou	26
2.7. Zánik závazku	28
2.7.1. Zánik závazku jeho splněním	28
2.7.2. Odstoupení od smlouvy	29
2.8. Daňová evidence	29
2.9. Daň z přidané hodnoty	30

2.10.	SWOT analýza.....	31
3.	Analýza problému.....	32
3.1.	Informace o podnikatelce	32
3.2.	Rekonstrukce prodejních prostor a dodávání nového papírnického sortimentu..	35
3.3.	Vliv závazků na daň z přidané hodnoty	36
3.4.	Zajištění plnění.....	36
3.4.1.	Zajištění plnění smluvní pokutou	36
3.4.2.	Zajištění plnění bankovní zárukou.....	38
3.4.3.	Zajištění plnění uznáním závazku.....	39
3.4.4.	Zajištění plnění ručením	40
3.4.5.	Zajištění plnění zástavním právem	40
3.4.6.	Zajištění plnění poskytnutím jistoty	41
3.4.7.	Zajištění plnění převodem práva.....	42
3.5.	Vymáhání plnění mimosoudní cestou	42
3.5.1.	Využití institutu rozhodčího řízení	42
3.5.2.	Využití institutu exekutorského zápisu se svolením vykonatelnosti	43
3.6.	Stávající závazkové vztahy podnikatelky	44
3.6.1.	Dlouhodobé závazky.....	45
3.6.2.	Ostatní závazkové vztahy	45
3.6.3.	Stávající zajištění závazků	46
3.7.	Změny v osobách závazkového vztahu jako způsob zajištění závazku	46
3.8.	Využití odstoupení od smlouvy	46
4.	Vlastní návrhy řešení	48
4.1.	Podstata řešeného problému.....	48
4.2.	Návrhy zajištění rekonstrukce a dodávek nového zboží	48
4.3.	Návrhy na zlepšení zajištění pro stávající závazkové vztahy	50
	Závěr	52
	Seznam použité literatury	53
	Seznam použitých zkratk	56

Úvod

Zajištění závazků je již dlouhou dobu diskutovaným problémem, obzvláště v tomto období stále označovaném za ekonomickou a hospodářskou krizi. Podnikatelské subjekty se jednodušeji dostanou do prodlení se splněním svých závazků. Dodávky zboží a platby nesplněné řádně a včas, jsou schopné způsobit věřiteli vážné problémy, které v nejkrajnějším případě povedou k ukončení jeho podnikatelské činnosti.

Pravděpodobně většina podnikatelských subjektů v České republice má, popř. měla, problémy s nesolventním obchodním partnerem. Stát sice dává ve své legislativě několik možností, jak zajistit závazek, ale na jednotlivých subjektech leží odpovědnost vybrat si efektivní možnost zajištění pro jejich závazky. Každý věřitel se věnuje jinému druhu činnosti, proto způsob vyhovující jednomu může být krajně nevhodný pro dalšího věřitele.

Tyto skutečnosti a zajímavost dané problematiky mě vedly ke zvolení tématu bakalářské práce. Ve své práci řeším problém podnikatelky Jany Kratochvílové, která na základě živnostenského listu provozuje maloobchod se smíšeným zbožím. Podnikatelka plánuje rekonstrukci prodejny a odebrání nového druhu zboží. Z různých důvodů potřebuje, aby nepeněžní závazek ze smlouvy o dílo (rekonstrukce prodejny) a nepeněžní závazek z kupní smlouvy (dodávání nového papírnického zboží) byly splněny bez jakéhokoli prodlení. Návrhu způsobu zajištění závazku, aby proběhly řádně a včas, se budu věnovat ve své práci. Svá řešení chci zvolit tak, aby podnikatelce co nejvíce vyhovovala.

1. Cíle práce a postupy zpracování

V bakalářské práci Zajištění závazků u podnikatelky Jany Kratochvílové navrhu způsoby zajištění dvou nepeněžitých plnění, aby závazky byly splněny řádně a včas. Jedná se o zajištění rekonstrukce prodejny, aby proběhla řádně a včas, a řádného a včasného dodávání nového druhu zboží – papírnického. Doporučím podnikatelce na základě analytické části způsoby zajištění, které považuji pro dané případy za nejvhodnější.

V teoretické části práce podám výklad pojmů, které se týkají problematiky zajištění závazku a problému, jehož řešení se věnuji. Nejdříve vymezím závazkový vztah obecně, následně se věnuji jednotlivým způsobům zajištění závazků. V analytické části se budu věnovat analýze způsobů zajištění obou podnikatelčiných závazků. Rozeberu jednotlivé způsoby zajištění a jejich vliv na podnikatelčinu činnost.

Ve vlastních návrzích řešení navrhu podnikatelce způsoby zajištění, které považuji pro ni za efektivní. V prvním případě doporučím zajištění nepeněžitého závazku ze smlouvy o dílo spočívající v rekonstrukci prodejny, aby proběhla řádně a včas. S rekonstrukcí bude souviset krátkodobé omezení podnikatelčiny činnosti (to znamená ztrátu zisku). V druhém případě – dodávání nového papírnického sortimentu, na základě kupní smlouvy – se také soustředím na řádné a především včasné plnění závazku. Podnikatelka si přeje, aby zákazníci daný sortiment vždy našli.

Postupovala jsem následovně: tento problém pro řešení jsem si vybrala, protože podnikatelka využívá instituty zajištění závazků pouze výjimečně. V analytické části rozeberu u každého druhu závazků jeho vhodnost pomocí procesů usuzování, především dedukce a analýzy. Efektivnost posuzuji nejen z hlediska druhu závazku a jeho obsahu, ale zda má ekonomický či daňový dopad na fungování podnikatelčiny činnosti. Na základě analýzy vyberu způsob zajištění, který je dle mého mínění pro podnikatelku nejvhodnější a nedoporučím způsoby zajištění, které jsou podle mého názoru pro ni neefektivní.

2. Teoretická východiska práce

V této kapitole se věnuji teoretickému rámci problematiky, která se týká analytické části bakalářské práce. Jedná se především o problematiku právní, dále z oblasti daňových zákonů, daňové evidence a SWOT analýzy. V rámci právních pojmů se zaměřím na obchodní závazkové vztahy, na jejich vznik, obsah, způsoby zajištění závazku a některým způsobům ukončení závazkového vztahu. V daňové problematice se věnuji dani z přidané hodnoty a daňové evidenci.

2.1. Závazek a jeho právní úprava

V občanském zákoníku v § 488 je uvedeno, že závazek je součástí závazkového vztahu, ze kterého má věřitel právo na splnění pohledávky od dlužníka. Dlužník má naopak povinnost tento závazek splnit (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 351).

Ve své práci se věnuji závazkovým vztahům, které vznikají při podnikatelské činnosti. Proto se zabývám pouze právní úpravou závazkových vztahů uvedenou v občanském a obchodním zákoníku. Obchodní zákoník je vůči občanskému zákoníku speciálním předpisem (Doleček, 2009). Občanský zákoník se zabývá závazkovými vztahy obecně, obchodní zákoník se věnuje přímo obchodním závazkovým vztahům uvedeným v § 261 a § 262 ObchZ (Raban, 2003, s. 517).

Kromě vztahů mezi podnikateli navzájem upravuje Obchodní zákoník v § 261 závazkové vztahy mezi státem, samosprávnou územní jednotkou na jedné straně a podnikateli na straně druhé v rámci jejich podnikatelské činnosti, která slouží k zajištění veřejných potřeb. Na státní organizace, které se nevěnují podnikatelské činnosti, se v této situaci zajištění veřejných potřeb pohlíží jako na stát (Kobliha et al, 2006, s. 852).

Strany závazkového vztahu se mohou z vlastní vůle dohodnout, že se budou řídit obchodním zákoníkem. Nesmí zde dojít ke zhoršení podmínek nepodnikatele (Raban, 2003, s. 519). Konkrétní určení, které závazkové vztahy se musí řídit obchodním zákoníkem a které spadají přímo pod občanský zákoník, najdeme v § 261 a § 262 obchodního zákoníku. Systém ustanovení je vytvořen s ohledem na rozdělení

obchodních závazků na relativní obchody, fakultativní obchody (Kobliha et al, 2006, s. 853), typové (absolutní) obchody a kombinované obchody (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 36).

2.1.1. Relativní obchody

Pokud závazek vznikne při podnikatelské činnosti mezi podnikateli a už při jeho vzniku je známo, že se týká jejich podnikatelské činnosti, jedná se o relativní obchody. Dále jsou za relativní obchody považovány vztahy mezi státem, územně samosprávním jednotkou na jedné straně a podnikateli na straně druhé. Tyto vztahy se řídí obchodním zákoníkem (Kobliha et al, 2006, s. 853-854).

2.1.2. Typové obchody

Typové obchody (mohou být nazývané i jako absolutní) určují využití obchodního zákoníku bez ohledu na to, zda závazek vznikl mezi podnikateli či nepodnikateli, nebo zda vznikl při výkonu jejich podnikatelské činnosti. Typickým příkladem může být smlouva o běžném účtu. Tato smlouva se řídí obchodním zákoníkem pokaždé, i když ji uzavírá nepodnikatel (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 27-29).

2.1.3. Kombinované obchody

Kombinované obchody jsou vztahy mezi podnikateli, státem a územně samosprávním jednotkou, které nejsou uvedeny v obchodním zákoníku, ale v občanském zákoníku. Jedná se především o smlouvy např. darovací smlouva, smlouva o půjčce, smlouva o výpůjčce a další. Název těchto obchodů vyplývá z faktu, že vše, co není upraveno v občanském zákoníku, se řídí obchodním zákoníkem, je zde tedy „kombinace“ dvou zákonů (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 30-32).

2.1.4. Fakultativní obchody

Závazkový vztah nepodnikatel-nepodnikatel nebo podnikatel-nepodnikatel se nemusí řídit režimem občanského zákoníku. Účastníci vztahu si mohou zvolit úpravu svých závazků obchodním zákoníkem. Uvedené vztahy se nazývají fakultativními obchody.

Podmínky nepodnikatele nesmí být zhoršeny oproti podmínkám v občanském zákoníku. Dohoda má vliv i na zajištění závazků. V předchozích případech (relativní, typové, kombinované obchody) se zajištění závazků řídí stejným právním režimem, v jakém byl závazek uzavřen. Naopak u fakultativních obchodů se zajištění závazků řídí obchodním zákoníkem pouze tehdy, pokud by se na tom obě strany dohodly (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 33-35).

2.2. Vznik závazku

Závazky v občanském a obchodním právu mohou vzniknout ze zákona, na základě soudního rozhodnutí, z právních úkonů (především ze smluv), z protiprávních činů a z jiných úkonů, které určí občanský či obchodní zákoník (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 43). Stručně rozeberu vznik závazků z právních úkonů a vznik závazků z protiprávních činů. Věnuji se jim, protože v analytické části se zabývám závazky, které vzniknou z právních úkonů. Řeším zajištění závazků, které mohou vzniknout z protiprávních činů. Zbylé způsoby vzniku závazků neuvádím, nebudou v analytické části bakalářské práce využity.

2.2.1. Vznik závazků z právních úkonů

Závazky z právních úkonů mohou být jednostranné a vícestranné. Jednostranným úkonem je například uznání dluhu, dvoustranným (či vícestranným úkonem) je typicky smlouva (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 44). Obchodní zákoník upravuje například smlouvu kupní, smlouvu o dílo, licenční smlouvu, smlouvu o uložení věci, mandátní smlouvu a další smlouvy. Uvedu jen kupní smlouvu a smlouvu o dílo. Závazkové vztahy, kterým se v analytické části věnuji, vzniknou právě na základě kupní smlouvy a smlouvy o dílo. Protože tyto závazkové vztahy souvisí s podnikatelskou činností, řídí se úpravou obchodního zákoníku. Druhou stranou bude jiný podnikatelský subjekt.

Kupní smlouva dle obchodního zákoníku

V obchodním zákoníku je uvedeno, že v rámci kupní smlouvy je prodávající povinen dodat kupujícímu movitou věc (zde se právní úprava liší od občanského zákoníku, který zahrnuje i nemovitost). Věc má být dodána jednotlivě nebo v množství a druhu, jaký si

účastníci vztahu dohodli. Prodávající musí převést na kupujícího vlastnická práva k dané věci. Kupující je povinen uhradit kupní cenu. Výše kupní ceny je uvedena ve smlouvě, či je stanoven způsob, jak se vypočítá. Pokud není kupní cena stanovena, pak kupující zaplatí za movitou věc cenu, za kterou se v době uzavření smlouvy za obdobných podmínek prodává. U kupní smlouvy je nutné, aby kupní cena byla vyjádřena v penězích. V případě, že by byla sjednána v naturáliích, nejedná se o kupní, ale směnnou smlouvu. Kupní cena je jednou ze tří podstatných součástí obsahu kupní smlouvy. Obvyklými součástmi jsou: stanovení smluvních stran (tedy určení kupujícího a prodávajícího) a přesné určení předmětu koupě (Kobliha et al, 2006, s. 1108-1110).

Předmět koupě je vymezen jednotlivě, nebo dle množství a druhu. Jednotlivé vymezení zboží se používá u zboží typu umělecký obraz, tedy u různých autorských děl, kdy je podstatný originál, ne napodobenina. Podle množství a druhu je vyměřeno např. zboží, které je odebíráno často, třeba různé druhy zeleniny (Kobliha et al, 2006, s. 1108-1109).

Mezi obvyklé náležitosti kupní smlouvy patří doba dodání. Pokud není přímo uvedena, musí prodávající dodat zboží kupujícímu ve lhůtě přiměřené druhu a místu dodání. V kupních smlouvách je často sjednáno místo plnění, protože je důležité pro určení práv a povinností pro jednotlivé strany, např., která strana uhradí přepravu zboží. (Kobliha et al, 2006, s. 1110). V případě, že si místo určení strany nestanoví, pak je zvoleno dle § 412 obchodního zákoníku (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 254).

Kdo je prodávající a kdo je kupující musí být ve smlouvě určeno, protože obě strany mají své povinnosti. Dle ustanovení § 411 ObchZ spočívá povinnost prodávajícího v dodání zboží, v předání dokladů patřících ke zboží, které umožňují nabytí vlastnického práva. Ustanovení § 447 ObchZ říká, že povinnost kupujícího naopak spočívá v převzetí a zaplacení zboží.

Smlouva o dílo dle obchodního zákoníku

Uzavřením smlouvy o dílo se zhotovitel zavázal k zhotovení určitého díla a objednatel k uhrazení ceny za dané dílo. Pojem zhotovení určitého díla je chápán jako zhotovení určité věci, její montáž, údržba, opravy nebo úpravy části nebo celku. Stejně jako u

smlouvy kupní jsou podstatné části smlouvy o dílo následující: určení zhotovitele a objednatele, přesné určení předmětu plnění. Dále se objednatel díla musí ve smlouvě zavázat k jeho zaplacení. Při určení ceny se postupuje stejně jako u kupní smlouvy (Kobliha et al, 2006, s. 1274-1275).

V ObchZ § 537 uvádí, že dílo je prováděno na náklad a na vlastní nebezpečí zhotovitele. Zhotovitel jej provede v době, jakou si s objednatelem sjednal, popř. v době, která je (vzhledem k povaze díla) přiměřená. Nevylučuje-li to povaha díla nebo smlouva, může zhotovitel dokončit dílo ještě před sjednanou dobou. Pokud není ve smlouvě sjednáno jinak, zhotovitel může při tvorbě díla postupovat samostatně, tzn., není povinen řídit se pokyny objednatele. Nicméně objednatel může kontrolovat průběh a kvalitu prováděných prací. Objednatel si musí zhotovené dílo převzít.

2.2.2. Vznik závazků z protiprávních činů

Závazky z protiprávních činů neboli deliktů mohou být „závazky, které nejsou splněny řádně a včas, závazky z vadného plnění, závazky k náhradě škody“ (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 48). Závazky nejsou často splněny řádně a včas, protože se dlužník nebo věřitel dostane do prodlení. Prodlení má speciální úpravu v obchodním zákoníku (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 48, 91).

Prodlení dlužníka dle obchodního zákoníku

Dlužník se dostane do prodlení pokaždé, když nesplní svůj závazek řádně a včas, bez ohledu na zavinění. Stačí, aby závazek byl splněn včas, ale ne řádně (a naopak), nemusí být splněny obě podmínky zároveň. Dlužník není v prodlení, pokud mu věřitel neposkytl potřebnou součinnost. Prodlení dlužníka zanikne splněním závazku nebo jiným způsobem, např. odstoupením od smlouvy (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 92-93).

Prodlení věřitele dle obchodního zákoníku

Věřitel má ze zákona povinnost převzít plnění od dlužníka. Nestane-li se tak, dostává se do prodlení. Dále se může dostat do prodlení, pokud neposkytne dlužníkovi potřebnou

součinnost ke splnění závazku. Prodlení věřitele stejně jako prodlení dlužníka nastává bez ohledu na zavinění (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 93).

Právo druhé strany na splnění závazku se prodlením nemění. Důsledky prodlení jsou podle Bejčka, Eliáše, Rabana et al, následující: možnost odstoupení od smlouvy, placení úroků z prodlení, přechod nebezpečí škody na věci a odpovědnost za škodu (2007, s. 93-99).

2.3. Obsah závazku

Obsah závazku vyplývá z definice závazkového vztahu v § 488 OZ. „Závazkovým vztahem je právní vztah, ze kterého věřiteli vzniká právo na plnění od dlužníka (pohledávka) a dlužníkovi vzniká povinnost uhradit závazek.“ Definici uvádí pouze OZ a je platná i pro závazkové vztahy řídicí se obchodním zákoníkem. V § 494 OZ stanovuje, že dlužník musí něco dát, něco konat, něčeho se zdržet, něco strpět. Závazek však musí být platný.

Dlužník má být informován o jakosti, v jaké má závazek splnit. Ustanovení o jakosti považují za důležité z hlediska řádného splnění závazků. Pokud si strany závazkového vztahu nedohodnou jakost, platí podle § 496 OZ, že dlužník je povinen splnit závazek v průměrné střední jakosti. Protože obchodní zákoník nemá speciální ustanovení o jakosti, použije se právní úprava v režimu občanského zákoníku (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 356).

Občanský zákoník v § 495 stanovuje, že věřitel není povinen (kromě zákonných výjimek) sdělit dlužníkovi důvod existence závazku. Sdělení či nesdělení důvodu nemá na platnost ani na řádné a včasné splnění závazku žádný vliv. Ustanovení z OZ se použije i pro obchodní závazkové vztahy, které jsou jinak upraveny v obchodním zákoníku.

2.4.Změny závazku

Dle občanského zákoníku § 493 mohou být změny v závazkovém vztahu prováděny pouze se souhlasem obou stran. Změny závazku jsou upraveny pouze v OZ, ale jejich úprava je platná i pro vztahy řídicí se obchodním zákoníkem. Bez souhlasu dlužníka a věřitele může být obsah závazku měněn pouze v případě, že to tento zákon dovolí. Změny v závazku jsou dvojího druhu: změny v osobách a změny v obsahu.

2.4.1. Změny v osobách závazkového vztahu

Změny v osobách závazkového vztahu jsou upraveny pouze v občanském zákoníku. Změny v osobě dlužníka mohou proběhnout převzetím dluhu nebo přistoupením k závazku. Osobu věřitele lze změnit postoupením pohledávky, vystavením poukázky nebo poukázky na cenné papíry (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 378).

Postoupení pohledávky

Postoupení pohledávky znamená, že věřitel (postupitel) postoupí písemně svoji pohledávku jinému věřiteli (postupník). Nezvyšuje se tedy počet účastníků závazkového vztahu, dochází pouze ke změně v osobě věřitele. Pohledávka může být postoupena, i když s tím dlužník nesouhlasí. Dlužník musí být o postoupení bez zbytečného odkladu informován. Pokud se tak nestane a postupník neprokáže, že mu byla pohledávka postoupena, nemá dlužník povinnost uhradit postupníkovi dluh (jedná se o plnění peněžité i nepeněžité). Postupitel musí předat postupníkovi všechny doklady a informace patřící k dané pohledávce. Na nového věřitele přecházejí všechna práva spojená s danou pohledávkou a její příslušenství. Pohledávku lze postoupit i za úplatu (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 378-381). Existují pohledávky, které nemohou být postoupeny. Mezi ně patří pohledávky:

- „u kterých by postoupení odporovalo dohodě s dlužníkem,
- zanikající smrtí věřitele,
- u kterých by se změnou věřitele změnil obsah pohledávky,
- které není možné postihnout výkonem rozhodnutí“ (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 381).

Převzetí dluhu

Převzetí dluhu spočívá v dohodě mezi dlužníkem a jinou osobou, že převezme jeho dluh a zaujme pozici dlužníka. K převzetí dluhu je nutný souhlas věřitele. Svůj souhlas může věřitel dát jak původnímu, tak novému dlužníku. Komu bude souhlas udělen, platnost převzetí nijak neovlivňuje. Stejně jako postoupení pohledávky musí i převzetí dluhu proběhnout písemnou formou. Obsah závazku se nezmění. Pokud byl závazek, u kterého proběhlo převzetí dluhu, zajištěn třetí osobou, pak tato třetí osoba musí s převzetím dluhu souhlasit. Jinak zajištění závazku zaniká. Dluh nemůže být převeden na nového dlužníka, pokud by to odporovalo smlouvě nebo dohodě mezi původním dlužníkem a věřitelem (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 385-387).

Přistoupení k závazku

Přistoupení k závazku má dvě varianty. První spočívá v dohodě třetí osoby s věřitelem bez souhlasu původního dlužníka, že přistoupí k závazku, a stane se dlužníkem společně s původním dlužníkem. Oba dlužníci odpovídají za závazek společně a nerozdílně. Na rozdíl od postoupení pohledávky a převzetí dluhu, kde se měnily osoby v závazkovém vztahu, zde se závazkový vztah rozšiřuje o další osobu. Přistoupení k závazku se týká peněžních plnění a úkon musí být opět proveden písemnou formou, jinak není platný. Druhá varianta je uvedena v § 534 OZ. Třetí osoba se může dohodnout s dlužníkem, že za něj dluh splní. Pak má dlužník právo plnění vymáhat, ale věřitel nikoli. Forma převzetí není v zákoně předepsaná (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 387-388).

Další změny v závazkovém vztahu mohou být uskutečněny poukázkou nebo poukázkou na cenné papíry (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 388). Těm se již věnovat nebudu, protože nesouvisí s analytickou částí mé práce.

2.5. Společné závazky

Počet účastníků závazkového vztahu není omezen pouze na jednoho věřitele a jednoho dlužníka. Věřitel se sám rozhodne, s kolika osobami uzavře závazkový vztah. Ke splnění závazku může být zavázáno více osob. V pochybnostech platí, že dlužníci jsou zavázáni společně a nerozdílně. Společné závazky můžeme rozdělit na solidární, dílčí a

nedílné. Solidární závazek znamená, že věřitel může požadovat splnění celého dluhu od jakéhokoli dlužníka. Dlužník může od svých spoludlužníků požadovat, aby mu poskytl část plnění, která na ně připadá. U dílčího závazku nemůže věřitel požadovat celý dluh od jednoho dlužníka. Musí na každém jednotlivém dlužníku požadovat tu část závazku, kterou má dlužník splnit. Plnění nedílných závazků musí být provedeno všemi dlužníky zároveň (Kobliha et al, 2006, s. 917-918).

2.6. Zajištění závazků

Institut zajištění závazků slouží jako motivační nástroj pro dlužníky ke splnění jejich závazků. Zároveň je nástrojem pro usnadnění vymáhání pohledávek. Pohledávky se totiž nejsnadněji vymáhají, jsou-li zajištěny ještě před tím, než vzniknou. Dle autorek Bařinové a Vozňákové lze zajistit závazky „zjišťováním informací o budoucích či současných obchodních partnerech, důsledným zpracováním obchodních smluv či jistěním pohledávek“ (2007, s. 11).

Zajištění závazku může vzniknout z dvoustranného právního úkonu (smlouvou a dohodou), z jednostranného úkonu (např. uznáním závazku) a dále ze zákona (vznik zákonného zástavního práva a vznik zákonného ručení). Zajištění často vzniká na základě smluv. Smlouvy určené k zajištění závazků se nazývají zajišťovacími smlouvami. Tyto smlouvy nemohou existovat samy o sobě, musí se vázat na zajištění určitého závazku/pohledávky. V zajišťovacích smlouvách musí být přesně uvedeno, jaké povinnosti má dlužník vůči věřiteli a vztah zajištění k závazku. Typickým příkladem zajišťovací smlouvy je smlouva zástavní. Pro zajištění závazku nemusí existovat smlouva sepsaná zvlášť. Pokud jsou uvedeny všechny náležitosti, může být zajištění závazku součástí hlavní smlouvy, např. kupní smlouvy (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 127-129).

Dále uvedu různé druhy zajištění závazků. Ve své práci se zabývám zajištěním závazků dvou nepeněžitých plnění. Způsoby zajištění závazků, které jsou určeny pro peněžitá plnění, budou vysvětleny stručněji. Více se budu věnovat institutům zajištění závazků, které lze podle občanského a obchodního zákoníku využít pro nepeněžitá plnění. Jedná

se konkrétně o smluvní pokutu, bankovní záruku, uznání závazku, ručení, zástavní právo, jistotu a zajištění závazků převodem práva.

2.6.1. Smluvní pokuta

Smluvní pokuta je upravena především v občanském zákoníku a doplněna o některá ustanovení v obchodním zákoníku. Dle OZ § 544 a § 545 je dlužník povinen v případě porušení smluvních podmínek zaplatit dohodnutou peněžní částku (smluvní pokutu) bez ohledu na to, zda byla způsobena škoda. Ujednání o smluvní pokutě musí být uzavřeno písemně, i když byl zajišťovaný závazek dohodnut ústně. Věřitel může požadovat od dlužníka smluvní pokutu jen za plnění, která jsou stanovena ve smlouvě. Zaplacením smluvní pokuty nezaniká závazek dlužníka. Dlužník je stále povinen závazek splnit. V případě ujednání o smluvní pokutě nemá věřitel právo na náhradu škody, která přesáhne výši smluvní pokuty. Aby věřitel získal nárok na náhradu škody přesahující výši smluvní pokuty, musí se tak dohodnout s dlužníkem (Kobliha et al, 2006, s. 922-923).

Občanský zákoník stanovuje, že dlužník není povinen zaplatit smluvní pokutu, pokud nezavinil porušení závazku. Obchodník zákoník toto ustanovení vylučuje. Dlužník je v obchodním závazkovém vztahu povinen zaplatit smluvní pokutu, i když nezavinil porušení závazku (Kobliha et al, 2006, s. 922-923).

Dle ObchZ výše smluvní pokuty může být stanovena pevně, nebo je určen způsob, jak bude vypočítána. Smluvní pokutu lze zvolit i v určitém rozmezí, např. do 1 % z celkové částky k úhradě. Je na věřiteli, jakou částku bude od dlužníka požadovat, zda celou nebo jen její část. To platí i v případě, že je pokuta určena pevnou částkou. Věřitel se tedy sám může rozhodnout, že bude od dlužníka požadovat nižší částku, než na kterou má nárok (Kobliha et al, 2006, s. 923).

V souladu s § 301 ObchZ může soud smluvní pokutu snížit, je-li stanovena jako nepřiměřeně vysoká (pouze v případě obchodně závazkových vztahů). Dle Koblihy et al je účelem tohoto ustanovení chránit „slabšího“ účastníka závazkového vztahu. Snížení nepřiměřeně vysoké pokuty se používá především, když ekonomicky silnější účastník

(věřitel) si vynutí na dlužníkovi podmínky splnění a zajištění závazku, které jsou výhodné hlavně pro něj. Soud musí snížení smluvní pokuty posuzovat velmi pečlivě, může se také jednat o snahu dlužníka nezaplatit svůj dluh (2006, s. 925).

Občanský zákoník hovoří o tom, že pokuta za porušení smluvní povinnosti (penále) se řídí ustanoveními o smluvní pokutě. Smluvní pokutou lze zajistit i peněžitě plnění (Kobliha et al, 2006, s. 922-923).

Obchodní zákoník uvádí, že v případě, kdy subjekty závazkového vztahu odstoupí od smlouvy, zanikají veškeré povinnosti a práva související s danou smlouvou. Výjimkou je povinnost zaplacení smluvní pokuty. Právo na uhrazení pokuty nezanikne. Obchodní zákoník tuto úpravu obsahuje z důvodu ochrany pro účastníky závazkového vztahu. Účastníci odstupují od smlouvy např. z důvodu prodlení plnění (Kobliha et al, 2006, s. 926).

2.6.2. Bankovní záruka

V souladu s ustanovením § 313 ObchZ bankovní záruka znamená, že banka písemně prohlásí v záruční listině, že uspokojí věřitele částkou, která je uvedena v záruční listině, pokud dlužník nesplní svůj závazek nebo budou-li splněny jiné podmínky pro vyplacení bankovní záruky, které jsou uvedeny v záruční listině. Bankovní záruka je upravena pouze v obchodním zákoníku.

Bankovní záruka se vyvinula z ručení, někdy je dokonce za ručení považována. Povinnosti, které na sebe banka přijme, nejsou vázány obsahem zajišťovaného plnění, ale obsahem záruční listiny. Banka se nebude nijak angažovat ve splnění samotného závazku. Ve smlouvě si dlužník a banka určí podmínky, za kterých poskytne plnění věřiteli. Vytvořením záruční listiny závazek nevzniká, závazek banky vznikne až při přijetí záruční listiny věřitelem (Kobliha et al, 2006, s. 948-949).

Bankovní zárukou lze zajistit peněžitá a nepeněžitá plnění. Přestože bankovní záruky jsou používány hlavně u mezinárodních závazkových vztahů, věřitelé je využívají i v rámci obchodních závazkových vztahů v ČR. V případě, že je bankovní zárukou

zajištěno nepeněžitě plnění, pak se banka nezaručuje za splnění tohoto nepeněžitě plnění. Banka v záruční listině stanoví částku, kterou je povinna věřiteli uhradit v případě, že nastanou podmínky pro vyplacení uvedené v záruční listině (Kobliha et al, 2006, s. 949-950). Banky mají veškeré poskytované služby zpoplatněné, poplatky se pohybují v tisících korunách.

Bankovní záruku může potvrdit ještě další banka, což znamená, že se zaváže k plnění uvedeném v záruční listině. Pokud „novější“ banka uhradí plnění za původní banku, má právo plnění po původní bance požadovat zpět. Počet potvrzujících bank není zákonem omezen. Potvrzení bankovní záruky další bankou je využíváno v mezinárodních obchodech, kdy se banky navzájem tak dobře neznají jako na tuzemském trhu (Kobliha et al, 2006, s. 951-952).

Vzniknou-li podmínky pro to, aby banka uhradila svůj závazek vyplývající ze záruční listiny, neplní svůj závazek sama ze své iniciativy, ale vyzve ji k tomu věřitel. Výzva musí být písemnou formou. Zároveň bance musí být předloženy dokumenty, které jsou uvedeny v záruční listině pro tento případ (Kobliha et al, 2006, s. 956-957).

2.6.3. Uznání závazku

Uznání závazku je jednostranný právní úkon, kde dlužník prohlásí, že jeho závazek stále trvá. Uznání závazku se může týkat peněžitě a nepeněžitě plnění. Zároveň „je uznání závazku nejsnadnějším způsobem, jakým věřitel právně zajistí svou pohledávku“ (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 43). Uznání závazku je upraveno jak v obchodním, tak v občanském zákoníku. Protože se v analytické části zabývám závazky mezi podnikateli v rámci jejich podnikatelské činnosti, věnuji se úpravě obchodního zákoníku.

Naopak autoři Bejček, Eliáš, Raban et al považují uznání závazku pouze za institut, který plní především motivační a zajišťovací funkci, ale nemá uhrazovací funkci. Věřitel získá uznáním závazku lepší podmínky pro vymáhání své pohledávky (2007, s. 143).

Dle obchodního zákoníku musí z uznání závazku jednoznačně vyplynout, kdo je věřitelem. Dlužník je povinen uvést, jaký závazek uznává. Ode dne uznání závazku začíná běžet nová promlčecí lhůta (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 44). Běží v délce čtyř let. Podle § 401 ObchZ celková promlčecí lhůta trvá maximálně deset let, od začátku jejího prvního běhu (Kobliha et al, 2006, s. 1098). Uznání závazku je velmi praktické v situaci, kdy ke vzniku závazku došlo ústní formou. Uznáním závazku věřitel v případě soudního vymáhání snadněji dokáže, že závazek skutečně vznikl (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 44).

Uznání závazku může mít dvojí podobu: výslovného nebo konkludentního jednání. Výslovné jednání vyžaduje vždy písemnou formu. Obchodní zákoník připouští dva případy konkludentního jednání, kdy nemusí mít uznání závazku písemnou formu (právo nesmí být promlčené). Jedná se o placení úroku a částečné splnění závazku (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 144).

2.6.4. Ručení

Ručení je upraveno v občanském a obchodním zákoníku. Věnuji se úpravě obchodního zákoníku, protože v analytické části řeším vztahy mezi podnikateli při jejich podnikatelské činnosti. Ručení vzniká na základě písemného prohlášení mezi věřitelem a třetí osobou. Ručitel se zavazuje splnit dlužníkům závazek, pokud tak neučiní dlužník, přestože k tomu byl věřitelem písemně vyzván (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 19). V souladu s ustanovením § 304 ObchZ lze ručením zajistit celý závazek, ale také jeho část.

„Ručení za závazky založené podle obchodního zákoníku řídí se vždy také obchodním zákoníkem ve smyslu § 261 odst. 4 ObchZ, a to i tehdy, jestliže ručitel sám podnikatelem není“ (Štenglová, 2007, s. 160).

Peněžitá plnění lze ručením zajistit vždy. Individuální nepeněžitá plnění ručením zajistit nelze na rozdíl od zastupitelných nepeněžitých plnění. Ručení není časově omezeno. Pokud jej chce ručitel časově omezit, musí tak učinit v ručitelském prohlášení (Drbohlav, Pohl, 2011, s. 206).

2.6.5. Zástavní právo

Zástavní právo upravuje pouze občanský zákoník. Jedná se o kombinované obchody, tzn., že úprava občanského zákoníku se může použít pro obchodní závazkové vztahy. Dle autorek Bařinové a Vozňákové má zástavní právo dvě funkce: zajišťovací a nahrazovací (2007, s. 17-18). Zástavní právo vzniká uzavřením smlouvy, rozhodnutím soudu nebo správního úřadu. V zástavní smlouvě nebo v rozhodnutí příslušného orgánu musí být zástava a pohledávka jednoznačně identifikována. Jako zástavu lze využít movitou věc, nemovitost, hromadnou věc, soubor věcí, podnik, pohledávku a další majetkové věci. Do zástavy nelze dát věci a majetková práva, která určí občanský zákoník nebo zvláštní zákon (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 226-235).

Zástavou lze zajistit pohledávku peněžitou a nepeněžitou. Dle ustanovení § 155 OZ se nepeněžitá pohledávka zajišťuje do částky, která je na trhu obvyklá v době uzavření zástavního práva. Na příslušenství zajišťované pohledávky a na nároky zástavního věřitele z odstoupení od smlouvy se zástavní právo také vztahuje.

Nastane-li prodlení dlužníka, věřitel má právo věc zákonným způsobem zpeněžit dle § 165a OZ následujícími možnostmi: ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy, a z výtěžku uspokojit svoji pohledávku (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 224-250). V případě, že výtěžek z prodeje zástavy převýšil částku, na kterou byla zástava sjednána, je věřitel povinen vydat převyšující částku dlužníkovi. Musí tak učinit bez zbytečného odkladu (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 19).

2.6.6. Jistota

Jistota je další možností upravených pouze v občanském zákoníku, jak zajistit závazek. Stejně jako u zástavního práva spadá pod kombinované vztahy, což znamená, že ji lze využít pro obchodní závazkové vztahy. Jistota je poskytnuta zřízením zástavního práva, zřízením peněžních vkladů, zajištěním závazků převodem práva a ručením (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 402). V § 556 a § 557 OZ je uvedeno, že hodnota jistoty, má přesahovat hodnotu zajišťovaného závazku o 1/3 jeho ceny. Vklady a státní cenné papíry povinnost přesahu nemají.

2.6.7. Zajištění závazků převodem práva

Občanský zákoník v ustanovení § 553 hovoří o zajištění závazků převodem práva. Patří mezi kombinované vztahy, ustanovení je platné pro obchodní závazkové vztahy. Dlužník převede na věřitele právo, na němž se dohodnou a které má vůči jiné osobě. Smlouva musí být písemná. Převod práva není trvalý a musí vyplývat ze smlouvy (Mastela, Dobešová, Bajura, 2011, s. 401).

2.6.8. Další druhy zajištění závazku

V této podkapitole uvedu další způsoby zajištění závazků, které se využívají v obchodně závazkových vztazích. Jedná se o zálohu, která se týká pouze peněžitých plnění, přistoupení k závazku a převzetí dluhu.

Záloha je v praxi velmi často využívána. Znamená, že je zaplácena část nebo dokonce celá hodnota závazku. Zda bude záloha poskytnuta a v jaké výši je zcela na vůli dlužníka a věřitele. Záloha má také výhodu, že osoba, která vede daňovou evidenci, z ní může, ale nemusí odvést daň z přidané hodnoty (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 15).

Podle mého názoru **přistoupení k závazku a převzetí dluhu** také patří mezi způsoby zajištění závazku. Domnívám se, že věřitel nebude mít důvod přistoupit ke změně osoby dlužníka nebo souhlasit s přistoupením nového dlužníka, pokud původní dlužník plní své závazky řádně a včas.

2.6.9. Vymáhání pohledávek mimosoudní cestou

Vymáhání pohledávek soudní cestou trvá často i několik let. Úprava vymáhání pohledávek mimosoudní cestou může tuto dobu značně zkrátit, čím se zvýší věřitelova šance na získání svých pohledávek. Proto považuji úpravu vymáhání pohledávek mimosoudní cestu za určitý způsob zajištění. Dle mého názoru plní úprava vymáhání pohledávek mimosoudní cestou funkci motivační, zajišťovací a uhrazovací. Mimosoudní cestou lze pohledávky vymáhat na základě exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti, notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti a na základě rozhodnutí rozhodce nebo rozhodčího soudu v rozhodčím řízení.

Exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti

Dle § 40 exekučního řádu (EŘ) je exekutorský zápis jeden z exekučních titulů. V rámci zajištění závazků exekutor sepíše dohodu dle § 78 EŘ, kde dlužník souhlasí s provedením exekuce, pokud nesplní svůj závazek řádně a včas. Věřitel se vyhne podání žaloby, soudním poplatkům a dlouhému soudnímu řízení (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 46). Exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti je zpoplatněn zákonnou sazbou a exekutor sám si podle § 90 EŘ může účtovat odměnu navíc za své služby. Tato odměna není nákladem exekuce a hradí ji oprávněný.

Uvádím pouze způsoby exekuce nepeněžitých plnění, protože ve své práci navrhuji zajištění dvou nepeněžitých plnění, aby proběhla řádně a včas. Exekuci nepeněžitého plnění lze provést následovně: vyklizením, odebráním věci, rozdělením společné věci a provedením prací a výkonů. Dále exekuční řád v § 72 stanovuje, že příkaz k provedení prací a výkonů může vykonat i jiná osoba než povinný.

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti

„Notářský zápis zajišťuje právní uznání dluhu“ (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 45). V případě, že dlužník svůj závazek nesplní, může věřitel zahájit vedení exekuce proti dlužníkovi návrhem na nařízení exekuce. Notářský zápis lze sjednat i po vzniku závazku. Tato forma jištění poskytuje věřiteli vysokou jistotu, že závazek bude splněn (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 45-46). Stejně jako exekutorský zápis se svolením k vykonatelnosti je notářský zápis se svolením k vykonatelnosti podle § 40 EŘ jeden z exekučních titulů. Notářská odměna se řídí dle vyhlášky č. 196/2001 Sb., o odměnách notářů a správců dědictví.

Rozhodčí řízení

Rozhodčí řízení je upraveno v zákoně č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Dle ustanovení § 2 ZoŘŘ si strany závazkového vztahu v rozhodčí smlouvě nebo doložce sjednají, že jejich majetkové spory nebude projednávat a rozhodovat soud dle OSŘ. Mohou k rozhodování svých sporů určit rozhodce nebo rozhodčí soud. Ustanovení § 19 ZoŘŘ hovoří o možnosti stran závazkového vztahu

určit rozhodcům způsob, jak vést řízení. Pokud tak neučiní, je na rozhodci, jakým způsobem bude řízení vedeno. Odměnu si rozhodci či rozhodčí soud stanovují samy.

Rozhodčí řízení má oproti soudnímu řízení rychlý průběh. Rozhodčí řízení není veřejnosti přístupné, a pokud se strany dohodnou, je jednoinstanční, tzn. proti rozhodčímu nálezu nelze podat žádost o přezkoumání. Pokud si strany rozhodce zvolí samy, jedná se o rozhodčí řízení ad hoc. V případě, že si vyberou rozhodčí soud, jde o řízení institucionální. Strany závazkového vztahu v ČR i zahraničí upřednostňují řízení institucionální (Bařinová, Vozňáková, 2007, s. 51).

2.7. Zánik závazku

Protože ne vždy dojde k řádnému a včasnému splnění závazku, upravuje občanský a obchodní zákoník další způsoby zániku závazku (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 187). Cílem mé bakalářské práce je navrhnout zajištění dvou nepeněžitých plnění, aby byla splněna řádně a včas. Věnuji se zániku závazku splněním a odstoupením od smlouvy, které budou využity v analytické části. Uvádím úpravu obchodního zákoníku, protože se jedná o závazky uzavřené mezi podnikateli.

2.7.1. Zánik závazku jeho splněním

Jak jsem již několikrát uvedla, závazek zanikne, je-li splněn řádně a včas. Včasné splnění znamená dodržení určitého termínu. Pokud dlužník splnil předmět závazku, jde o řádné splnění (Bejček, Eliáš, Raban et al, 2007, s. 194).

Ustanovení § 327 ObchZ hovoří o právu dlužníka určit si způsob plnění závazku. Věřitel může určit způsob plnění závazku, pokud je to dohodnuto ve smlouvě. Po sdělení způsobu plnění závazku lze zvolený způsob plnění změnit jen se souhlasem druhé strany.

V případě, že jiná osoba plní za dlužníka závazek, nenese za závazek odpovědnost. Za splnění závazku odpovídá dlužník. Předává-li dlužník plnění přímo věřiteli, může od něj

požadovat potvrzení. Jinak má dlužník právo odmítnout předat plnění (Kobliha et al, 2006, s. 985-999).

2.7.2. Odstoupení od smlouvy

Dle § 344 ObchZ lze od smlouvy odstoupit, pouze pokud to povoluje smlouva nebo tento zákon. Obchodní zákoník povoluje dlužníku a věřiteli odstoupit od smlouvy, když druhá strana podstatným způsobem poruší své povinnosti. Jde-li o nepodstatné porušení smluvní povinnosti, může druhá strana odstoupit od smlouvy v případě, že strana v prodlení nesplní svou povinnost ani v přiměřené dodatečné lhůtě. Odstoupit ještě před začátkem plnění lze v případě, pokud má věřitel pochybnosti, zda dlužník splní v budoucnu svou povinnost. Odstoupením zanikají práva a povinnosti dlužníka a věřitele, kromě nároku na náhradu škody, která vznikne porušením smlouvy. Jestliže před odstoupením od smlouvy bylo poskytnuto plnění, musí být plnění druhé straně vráceno (Kobliha et al, 2006, s. 1011-1023).

2.8. Daňová evidence

Daňovou evidenci upravuje zákon č. 586/1992 Sb., o daních z příjmu. Může ji vést podnikatel – fyzická osoba, pokud jeho obrat předcházející rok nepřesáhl částku 25.000.000,- Kč (Soukupová, 2009). Podnikatelka, jejíž problém řeším, tuto částku nepřesáhla. Daňová evidence slouží ke stanovení daně z příjmu fyzických osob. Eviduje příjmy, výdaje, obchodní majetek a závazky fyzické osoby. Daňovou evidenci musí vést všechny fyzické osoby, které mají příjmy z podnikání a jiné samostatně výdělečné činnosti a nevedou účetnictví (Pilátová et al, 2010, s. 11-17).

Podnikatel si sám zvolí způsob, jak daňovou evidenci povede. Zákon žádný způsob nestanovuje. Zákon se ne vždy výslovně zmiňuje, že určité evidence musí být vedeny, ale pro prokázání daně z příjmů jsou nezbytné: evidence příjmů, evidence výdajů, evidence zásob, hmotného a nehmotného majetku (i drobného) a odpisů, denní evidence tržeb, evidence zákonem stanovených rezerv. Vedení evidence závazků a pohledávek je podstatná především pro podnikatele, pro jeho přehled. Evidence příjmů a výdajů se často nazývá peněžní deník. Podnikatel musí zvolit dostatečně přehledný způsob vedení

daňové evidence, aby neměl problém před správcem daně prokázat své příjmy a výdaje. Důkazní břemeno nese podnikatel (Pilátová et al, 2010, s. 20-23).

Složky majetku v daňové evidenci se oceňují dle zákona o daních z příjmu. V daňové evidenci se složky majetku vymezí dle zvláštních právních předpisů o účetnictví. Vlastník majetku si může uplatnit odpisy z dlouhodobého hmotného a nehmotného majetku (Pilátová et al, 2010, 50-103). Podnikatel musí k poslednímu dni zdaňovacího období: „zjistit skutečný stav zásob, pohledávek a závazků, provést zápis o tomto zjištění, o případné rozdíly upravit základ daně podle § 24 a § 25 ZDP“ (Pilátová et al, 2010, s. 112).

2.9. Daň z přidané hodnoty

V této podkapitole se věnuji pouze té části zákona o dani z přidané hodnoty (ZDPH), která souvisí s analytickou částí mé práce. V souladu § 6 zákona o dani z přidané hodnoty se plátce DHP musí stát každá osoba, která uskutečňuje samostatně ekonomickou činnost a přesáhla obrat 1.000.000,- Kč za posledních 12 bezprostředně po sobě jdoucích měsíců (pokud ZDPH nestanoví jinak). Obrat je souhrn úplat bez daně (včetně dotace k ceně) za uskutečněná plnění. Do obratu se nepočítají vybraná osvobozená plnění a příjmy z prodeje dlouhodobého majetku.

Pro správné určení výše daně z přidané hodnoty je nutné kromě základu daně určit zda se jedná o zdanitelné plnění, místo plnění a den, kdy je plátce povinen přiznat daň. Uvedu místa plnění a dny, kdy je plátce povinen přiznat daň, která se týká problému, kterému se věnuji v analytické části práce.

Při nákupu (dodání vč. dopravy) zboží od českého prodávajícího je místo plnění tam, kde začíná přeprava zboží. Při poskytování služeb na nemovitosti se místo plnění řídí umístěním nemovitosti. Daň musí být plátcem přiznána ke dni uskutečněného zdanitelného plnění (DÚZP) nebo ke dni přijetí úplaty. Za DÚZP se při nákupu (tedy dodání) na základě kupní smlouvy se považuje den dodání. U opakovaného plnění je DÚZP nejpozději poslední den daného zdaňovacího období. DÚZP při poskytnutí služby na základě smlouvy o dílo je den předání a převzetí. DÚZP u dílčích plnění je

den předání a převzetí nebo den uvedený ve smlouvě – podle toho, který nastane dříve (Galočík, Paikert, 2011, s. 27-30, 86-90).

V roce 2011 základní sazba daně z přidané hodnoty činila 20 % a snížená 10 %. V roce 2012 je základní sazba daně 20 % a snížená je změněna na 14 % (Pitner, 2011).

2.10. SWOT analýza

Tuto podkapitolu uvádím, protože jsem v analytické části SWOT analýzu provedla. SWOT analýza je studie, kterou si společnosti nebo podnikatelé sestavují z důvodu, aby zjistili své silné a slabé stránky, příležitosti a hrozby pro určitý projekt nebo úspěšnost svého podnikání. Silné a slabé stránky vycházejí z podnikání, podnikatelský subjekt je může ovlivnit. Naopak příležitosti a hrozby vycházejí z vnějšího prostředí, podnikatelský subjekt je ovlivňuje hůře. SWOT analýzu je dále vhodné sestavit pro hodnocení pozice podnikatelského subjektu, k hodnocení interních a externích oblastí činností a může sloužit ke zlepšení výkonnosti podnikatelského subjektu (Kaňovská, 2009, s. 24-25).

3. Analýza problému

V analytické části své práce analyzuji způsoby zajištění dvou nepeněžitých plnění, jejich průběh včetně finančních a daňových aspektů. Podnikatelka si přeje, aby obě plnění proběhla řádně a včas. Zajištění těchto plnění řeším z pohledu podnikatelky, pro niž mají být závazky splněny, podnikatelka je tedy věřitelem. První nepeněžitě plnění, které si podnikatelka přeje zajistit, je rekonstrukce prodejny na základě smlouvy o dílo. Jedná se konkrétně o zbourání nenosné stěny pro rozšíření prodejní plochy. Podnikatelka klade velký důraz na zajištění závazku, protože je to poprvé, co se rozhodla přistoupit na stavební úpravy své prodejny. Obává se různých komplikací, především zpoždění prací. Druhý nepeněžitý závazek, který chce zajistit, aby probíhal řádně a včas, je dodávání nového druhu zboží – papírnického na základě kupní smlouvy. Svého budoucího dodavatele teprve hledá a jeden z jejích požadavků je, aby dodavatel přistoupil na zajištění závazku (Kratochvílová, 2012).

3.1. Informace o podnikatelce

Podnikatelka Jana Kratochvílová začala provozovat svou živnost na základě živnostenského oprávnění vydaného 10. ledna 1994 s místem podnikání Náves Svobody 6/10, 783 71, Olomouc - Holice, identifikační číslo provozovny 1001535162. Podniká v oboru koupě zboží za účelem jeho dalšího prodeje a prodej (RZP, 2012). V lednu 1994 sortiment zboží tvořila pouze zelenina, ovoce a květiny. V roce 1996 byly využity další prostory budovy a sortiment byl rozšířen o ostatní druhy potravin (kromě syrového masa) a drobné keramické a ozdobné dekorace. Další nový druh zboží, drogerie, byla přidána v roce 2007. Nyní chce rozšířit svůj sortiment o papírnické zboží. Prodejní prostory jí to momentálně neumožňují, proto musí přistoupit k menší rekonstrukci prodejny – konkrétně zbourání nenosné stěny. Podnikatelka je jediným vlastníkem celé budovy, v níž podniká (Kratochvílová, 2012).

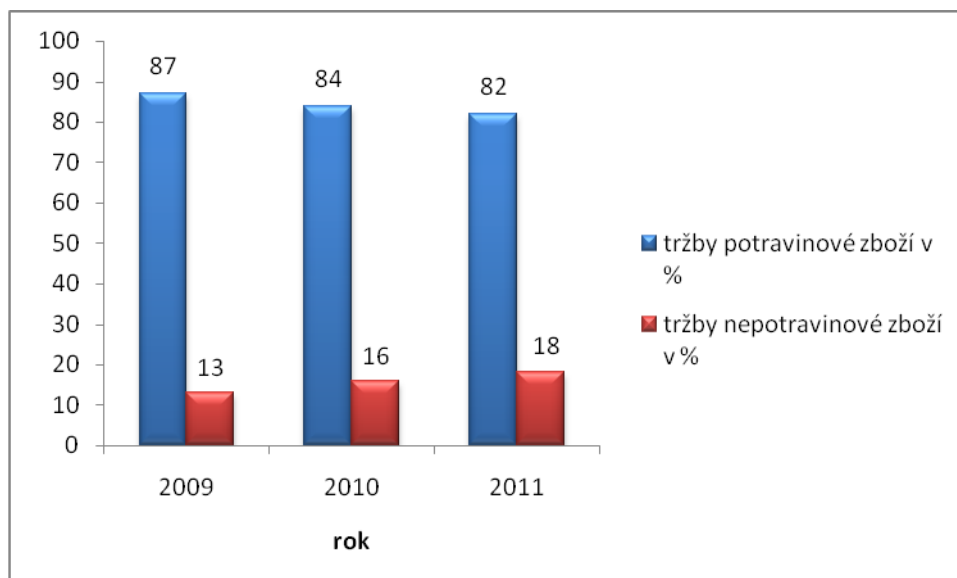
Podnikatelka si přeje a klade za svůj podnikatelský cíl přiblížit se rozsahem různých druhů zboží co nejvíce velkým supermarketům a zároveň zachovat rodinnou atmosféru obchodu, kde vyhoví i jednotlivým přáním zákazníků. K vytvoření atmosféry

napomáhá, že zákazníci znají ji a pracovnice prodejny. Podnikatelka zaměstnává sedm prodavaček a zároveň v prodejně pracuje sama jako vedoucí. Otevírací doba prodejny je také přizpůsobena potřebám zákazníků. Obrat podnikatelky se v posledních několika letech pohyboval okolo 15 milionů Kč ročně (Kratochvílová, 2012).

Jak už bylo zmíněno v teoretické části, podnikatelka vede daňovou evidenci. Vede peněžní deník, evidenci denních tržeb, evidenci dlouhodobého hmotného majetku a odpisů, mzdovou evidenci. Skutečný stav zásob zjistí na základě pravidelných inventur. Jako živnostník si může ze zákona o dani z příjmů uplatnit náklady paušálem, od roku 2009 platí procentuální sazba ve výši 60 % z příjmů. Podnikatelčiny náklady činí však přes 90 % jejích příjmů, proto tuto možnost nevyužívá, je pro ni značně nevýhodná. Do roku 2004 byla zákonná sazba paušálních výdajů 25 % z příjmů pro podnikatelčinu živnost, od roku 2005 do roku 2008 činila sazba 50 % (Děrgel, 2009). I v předchozích letech podnikatelčiny výdaje přesáhly 90 % jejích příjmů, proto paušální výdaje neuplatňovala. Podnikatelka dále uplatňuje daňové odpisy na osobní automobil.

V uplynulých třech letech vzrostl podíl nepotravinového zboží na celkových tržbách, jak je vidět na grafu č. 1.

Graf č. 1: Vývoj tržeb v letech 2009 – 2011 (zdroj: zpracováno dle informací poskytnutých podnikatelkou Janou Kratochvílovou)

V roce 2009 činily tržby z nepotravinových produktů 13 % z celkových tržeb, v roce 2010 se podíl zvýšil na 16 % a v roce 2011 dosáhly tržby z prodeje nepotravinových výrobků na 18 %. Tyto údaje a předpoklad, že podíl nepotravinového zboží letos opět vzroste, byly pro podnikatelku jedním z hlavních motivů, proč zvýšit sortiment nepotravinového zboží (Kratochvílová, 2012). Příležitosti a hrozby, které s prodejem nového papírnického zboží souvisí, jsem shrnula v následující SWOT analýze.

Silné stránky zavedení nového papírnického sortimentu spočívají především v postavení podnikatelky. Podnikatelka je na trhu již dlouho, její podnikání je zavedené a dobře známé ve své oblasti. Zákazníci vědí, že jim podnikatelka vychází vstříc ohledně jejich požadavků a sortiment zboží přizpůsobí jejich přáním. Provozovna se nachází blízko školy. Podnikatelčina živnost není na prodeji papírnického zboží závislá. V místě podnikání se nenachází jiná prodejna s papírnickým sortimentem.

Slabé stránky vidím v množství sortimentu. Podnikatelka nebude moci nabízet stejně velké množství zboží jako prodejny zaměřené výhradně nebo převážně na papírnické zboží. Papírnické zboží má tu nevýhodu, že se jedná o sezónní zboží, poptávka po něm roste především v období Vánoc, začátku školního roku apod. Provozovna se nachází na periferii města. Podnikatelčina reklama také není příliš rozsáhlá.

Příležitosti pro podnikatelku při zavedení papírnického sortimentu spočívají v získání nových zákazníků. Prodejem papírnického sortimentu podnikatelka navýší své tržby. Podnikatelka se přiblíží ke svému podnikatelskému cíli – nabízet co největší sortiment zboží a zachovat rodinnou atmosféru obchodu. Zároveň nabídkou papírnického zboží vzroste good will podnikatelky.

Hrozby spojené s dodávkami nového zboží spatřuji v nedostatku prodejní plochy. Musí být tedy provedeny stavební úpravy, při kterých je nutné prodejnu krátce uzavřít. Jak jsem již zmínila v úvodu, podle podnikatelky je při uzavření vždy riziko, že se určitá část zákazníků nevrátí. Blízkosti podnikatelčiny prodejny se nachází prodejna společnosti Večerka, nabízející potravinové zboží. Další hrozba spočívá v možnosti narušení statiky budovy, pokud nebude rekonstrukce provedena řádně.

3.2. Rekonstrukce prodejních prostor a dodávání nového papírnického sortimentu

Podnikatelka bude v rámci rekonstrukce na základě smlouvy o dílo bourat jednu nenosnou stěnu pro rozšíření prodejní plochy. V ní si jako objednatel vymezení konkrétní práce, které má zhotovitel provést (zbourání stěny, odvoz odpadu, úklidové práce vč. zčištění stěny a vymalování nově vzniklého prostoru). Konkrétní vymezení bude uvedeno v dokumentaci, aby zhotovitel věděl přesně, co považuje za řádné splnění závazku. Dále bude uvedena cena prací a především časový rozsah prací, v jaké má být závazek podnikatelce splněn. Podnikatelka si také přeje provést část prací o víkendu, aby uzavření obchodu zákazníci pocítili co nejméně. Rekonstrukce není zajišťována ani tak z důvodu ceny stavebních úprav, ale z časového důvodu. Přesto, že se nejedná o příliš velký zásah do budovy, bude nutné zavřít prodejnu na několik dní. Odhad ceny prací se pohybuje kolem 10.000,- Kč (podnikatelka předpokládá, že cena bude stanovena pevnou částkou) a odhad doby trvání prací je 5 dní. Podle podnikatelky je zde riziko, že se při zpoždění prací určité procento zákazníků k ní po znovuotevření prodejny nevrátí. V těsné blízkosti prodejny (do 20 metrů) se nachází jiná prodejna (pouze s potravinovým zbožím) Večerka. Dalším důvodem pro přistoupení k zajištění závazků je, že prodlením zhotovitele bude prodejna zavřena delší dobu a dlouhodobé uzavření objektu by mohlo mít vliv na její platební schopnost (Kratochvílová, 2012).

Papírnické zboží bude odebíráno na základě kupní smlouvy jako kupující. V kupní smlouvě bude vymezen druh zboží a časové rozmezí dodání. Protože množství objednávaného zboží se bude měnit dle potřeb zákazníků, cena bude uvedena na příloženém daňovém dokladu u každé zásilky. Podnikatelka odhaduje, že zboží bude objednávat dvakrát do týdne v částce okolo 3.000,- Kč za jednu objednávku. První objednávka se bude pohybovat okolo 50.000,- Kč a další cenově náročnější množství bude objednávat dle sezóny, tedy v případě karnevalů, Vánoc, začátku školního roku a podobně (Kratochvílová, 2012).

3.3. Vliv závazků na daň z přidané hodnoty

V této podkapitole se věnuji vlivu závazků na DPH, protože podnikatelka je plátcem této daně. Pokud plnění budou podnikatelce poskytnuta pro její podnikatelskou činnost od plátce DPH (musí od něj mít daňový doklad), má podnikatelka nárok na odpočet DPH. Nárok na odpočet daně na vstupu podnikatelce vznikne v momentě, kdy nastaly skutečnosti zakládající povinnost tuto daň přiznat. V obou případech (rekonstrukce, dodávání nového papírnického zboží) se jedná o zdanitelné plnění. Věnuji se určení místa plnění a DÚZP pro správné určení daně. Místo plnění v případě dodávání (nákupu) nového papírnického sortimentu bude v ČR, protože podnikatelka plánuje odebírat zboží od českého prodávajícího na základě kupní smlouvy. Podle formulace smlouvy se dále určí DÚZP. Pokud bude smlouva formulována způsobem, že každá objednávka papírnického zboží je samostatnou kupní smlouvou, jedná se o určení DÚZP podle kupní smlouvy. V opačném případě se jedná o opakované plnění.

Místo plnění u rekonstrukce bude také v ČR, jelikož se nemovitost nachází v Olomouci. Rekonstrukci plánuje uskutečnit na základě smlouvy o dílo. U rekonstrukce na základě smlouvy o dílo bude DÚZP předání prací podnikatelce společně s protokolem. U smlouvy o dílo je také možné sjednat si dílčí plnění, pokud tomu povaha díla neodporuje, kdy je DÚZP den uvedený ve smlouvě nebo den předání s protokolem (dle toho co je dřív). Ačkoli se rekonstrukce bude skládat z několika různých prací, nelze úpravy považovat za dílčí plnění, protože ve smlouvě bude stanoveno, že rekonstrukce se nebude předávat po částech.

3.4. Zajištění plnění

V této kapitole se věnuji jednotlivým druhům zajištění obou nepeněžitých plnění, jejich průběhu a finančním aspektům na zúčastněné osoby z pohledu podnikatelky jako věřitele. Soustředím se také na jejich realizovatelnost v praxi.

3.4.1. Zajištění plnění smluvní pokutou

Jak je již výše uvedeno, podnikatelka si uvědomuje nutnost přesně specifikovat řádné a včasné provedení rekonstrukce a dodávání papírnického zboží ve smlouvách. Ujednání

o smluvní pokutě se zahrne do smlouvy. Podnikatelka má několik možností, jak stanovit výši smluvní pokuty – pevnou částkou nebo v procentech z hodnoty závazku. V případě rekonstrukce nezáleží na tom, zda bude smluvní pokuta zvolena v procentech nebo v pevné částce, protože rekonstrukce spočívá v jednorázovém plnění. Rekonstrukce znamená pro podnikatelku uzavření prodejny, které v případě prodlení zhotovitele povede ke ztrátě zisku. Pokud si podnikatelka ve smlouvě výslovně neupraví, že smluvní pokuta neruší nárok na náhradu ztraceného zisku převyšující smluvní pokutu, nemá na ušlý zisk nárok.

Dodávání nového druhu zboží je naopak plněním opakovaným. Podnikatelka bude objednávat zboží v různých částkách, dle sezón, proto by se smluvní pokuta v pevné částce určovala s většími problémy.

Zvolení vhodné výše pokuty považují za důležité. Pokud by smluvní pokuta byla zvolena příliš vysoká, mohl by dlužník u soudu namítat, že se jedná o nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu a požadovat její snížení. Abych získala představu o výši nepřiměřeně vysoké smluvní pokuty, prostudovala jsem několik rozsudků Nejvyššího soudu na toto téma. Po prostudování rozsudků a především na základě rozsudku Nejvyššího soudu spisové č. 33 Odo 438/2005 považují za nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu ve výši jednoho a více procent z hodnoty plnění denně. V případě rekonstrukce by zhotovitel při smluvní pokutě 1 % za den byl nucen zaplatit částku 100 Kč za den. Za rok by výše smluvní pokuty přesáhla hodnotu závazku 3,65krát. První dodávka papírnického zboží se bude pohybovat v ceně okolo 50.000,- Kč, ostatní ve výši okolo 3.000,- Kč. Opět při výši smluvní pokuty 1 % denně, částka pokuty za rok přesáhne hodnotu dodávky 3,65krát. Přesah považují za nepřiměřeně vysoký. Naopak za přiměřenou výši smluvní pokuty považují opět s přihlédnutím k rozsudku Nejvyššího soudu spisové č. 33 Odo 438/2005 výši pokuty 0,3 % z hodnoty plnění denně z dlužné částky nenavýšené o částku smluvní pokuty. Další rozsudky, ze kterých svůj názor vyvozují, jsou uvedené v seznamu literatury.

Při sepsání ujednání o smluvní pokutě není žádný poplatek, který by strany museli uhradit (jako například u notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti).

Podnikatelka vede daňovou evidenci, proto jí do příjmů ke zdanění vstoupí jen skutečně zaplacená částka pokuty. DPH smluvní pokuta neovlivňuje.

3.4.2. Zajištění plnění bankovní zárukou

Při využití bankovní záruky jako zajištění závazků se dlužník (tedy zhotovitel nebo prodávající) dohodne s bankou, že za něj splní jeho závazek, pokud tak neučiní on. V případě těchto nepeněžitých plnění poskytnutí bankovní záruky neznámá, že banka dodá podnikatelce papírnické zboží nebo jí provede rekonstrukci prodejny. Zaplatila by podnikatelce částku, na které se s dlužníkem dohodly. Tato částka vstupuje do daně z příjmů. Bankovní záruka trvá do doby splnění závazku. V případě rekonstrukce by skončila s protokolárním předáním stavebních prací. Složitější je určit dobu a částku bankovní záruky v případě dodávání nového papírnického zboží. Cena objednávaného zboží se bude měnit každou objednávku třeba jen o několik korun, v sezónním období až o tisíce korun. Pokud by se banka s dodavatelem na určité částce dohodla a s poskytnutím bankovní záruky souhlasila, trvala by bankovní záruka dle smlouvy nejspíše po celou dobu závazkového vztahu mezi prodávajícím a podnikatelkou.

Přes hospodářskou krizi, která se dotkla i bankovních institucí, lze banky považovat za spolehlivé ručitele. Nevýhoda bankovních záruk spočívá především v bankovních poplatcích. Bankovní poplatky se pohybují v tisících korun českých a závazky, které mají být splněny, nepřesahují tyto částky natolik výrazně, aby se využití bankovní záruky stranám závazkového vztahu vyplatilo. Podnikatelka hradí poplatek za vyplacení bankovní záruky, druhá strana za sepsání bankovní záruky. Výše poplatků u nejznámějších českých bank jsou uvedeny v tabulce č. 1.

Tabulka č. 1.: Poplatky vztahující se k bankovním zárukám

Banka	částka v Kč		
	zpracování a vyhodnocení bankovní záruky	poskytnutí záruky	vyplacení bankovní záruky
Komerční banka	1.500,-	individuálně	3.000,-
Česká spořitelna	individuálně	individuálně, min. 5.000,-	individuálně, min. 5.000,-
ČSOB	-	5.000,- a individuální závazková odměna	1.500,-
Unicreditbank	zdarma	individuálně	individuálně
Volksbank	0,5 %, min. 3.000,-	3.000,- správa + 5.000,- vystavení	-

(vlastní zpracování dle internetových sazebníků jednotlivých bank uvedených v seznamu literatury)

Banky si mohou účtovat i jiné než uvedené poplatky při poskytnutí bankovní záruky. Další nevýhoda poplatků vztahujících se k bankovní záruce spočívá v tom, že jejich přesnou částku lze určit až po jednání s bankou. Pokud by podnikatelka požadovala bankovní záruku, měla by značný problém najít zhotovitele nebo prodávajícího, protože každý potenciální partner by daný závazkový vztah považoval pro sebe za finančně nevýhodný nebo dokonce ztrátový. Podnikatelka by také musela najít banku, která by s poskytnutím bankovní záruky souhlasila.

3.4.3. Zajištění plnění uznáním závazku

Na rekonstrukci a dodávání nového papírnického sortimentu je možné aplikovat zajištění plnění uznáním závazku. Zhotovitel nebo prodávající písemně prohlásí, že jeho závazek stále trvá. Samotné uznání závazku nemá žádný dopad na uhrazení závazku nebo daně z příjmu.

Uznáním závazku začíná pouze běžet nová promlčecí doba čtyř let. Zhotovitel/prodávající uznáním dává najevo, že jeho závazek existuje a má být splněn. Uznání závazku je praktické a výhodné v případě, že již prodlení dlužníka nastalo,

z důvodu vzniku nové promlčecí doby, ve které může podnikatelka uplatnit svá práva. Pro podnikatelku by mělo smysl přijmout tento zajišťovací instrument v případě, pokud by byl dlužník již v prodlení. Podnikatelka si ovšem závazky vůči svému podnikání hlídá, své právo by rozhodně uplatnila včas. Proto pro ni prodloužení promlčecí doby není podstatné. Podnikatelka je ve fázi, kdy mají závazkové vztahy teprve vzniknout, a chce zajistit, aby k prodlení dlužníka nedošlo.

3.4.4. Zajištění plnění ručením

Ručením lze zajistit oba nepeněžitě závazky, protože se nejedná o individuální plnění (stavební práce jsou schopny provést v požadované kvalitě i jiné společnosti v daném oboru, zboží stejného typu mohou poskytnout jiní prodávající). V obou případech se podnikatelka v písemném prohlášení dohodne s třetí osobou, že pokud dlužník nesplní svůj závazek řádně a včas, splní závazek za něj. Písemné prohlášení je bez poplatků. Ručení stejně jako bankovní záruka končí se zánikem závazku. Ručení skončí s protokolárním předáním prací nebo zánikem závazkového vztahu mezi podnikatelkou a prodávajícím papírnického zboží. Ručení lze považovat za poskytnutí jistoty.

Zajištění povinnosti dlužníka ručením je pro nepeněžitá plnění obtížně realizovatelné. Podnikatelka by měla problém najít třetí osobu, která by se zaručila za závazek rekonstrukce prodejny, nebo osobu, která by se zaručila za závazek pro dodávání papírnického zboží.

3.4.5. Zajištění plnění zástavním právem

V případě zajištění závazků zástavním právem druhá strana závazkového vztahu poskytne podnikatelce určitou věc do zástavy. Zástavní právo lze považovat za poskytnutí jistoty. Zástava se v tomto případě poskytne do ceny stavebních prací a papírnického zboží.

Negativa zástavního práva spočívají v jeho finanční náročnosti. Dlužník musí mít určitou věc k dispozici pro poskytnutí do zástavy. Pokud se jedná o věc movitou, podnikatelka je povinna se o zastavenou věc starat, aby na zástavě nevznikla újma,

s čímž může mít finanční výdaje. Zástavní právo trvá do ukončení závazku splněním. V případě rekonstrukce by trvalo do doby protokolárního předání stavebních prací podnikatelce. V druhém závazkovém vztahu dodávání nového papírnického zboží se vyskytuje finanční problém, protože zajištění by trvalo po celou dobu dodávání. Finanční nároky správy zástavy by mohly být pro podnikatelku časem značně výrazné a nevýhodné (dle druhu zastavené věci).

Pokud by podnikatelka přistoupila ke zpeněžení zastavené věci, je nutno uhradit poplatky za služby, které se platí z částky získané z prodeje. V případě nesplnění závazku by mohla zpeněžit zástavu následujícími možnostmi: ve veřejné dražbě nebo soudním prodejem zástavy. Kvůli poplatkům podnikatelka nemusí získat celou dlužnou částku ze zpeněžení zástavy. Získané peněžní prostředky ze zástavy podléhají dani z příjmu.

Zástavní právo lze považovat za velmi dobrý způsob zajištění závazků, protože nejenže plní funkci motivační, ale také uhrazovací. Avšak pro rekonstrukci a dodávání nového bude těžko realizovatelné. Bylo by velmi obtížné (spíše nemožné) najít na trhu zhotovitele nebo prodávajícího, který na zajištění závazků zástavním právem přistoupí.

3.4.6. Zajištění plnění poskytnutím jistoty

Poskytnutí jistoty znamená, že druhá strana poskytne podnikatelce jako zajištění plnění věc do zástavy, zřídí ručení, zřídí peněžní vklad nebo převede právo. Zástavnímu právu a ručení jsem se již věnovala výše. Převod práva uvádím v další kapitole.

Zde se věnuji pouze poslední možnosti jinde nevysvětlené – poskytnutí jistoty zřízením peněžních vkladů. Podnikatelka získá od dlužníka peněžní částku, se kterou může disponovat. V případě zániku závazku splněním je povinna poskytnutou jistotu vrátit. Se zřízením peněžních vkladů se váže problém určit částky vkladu. Komplikované by především bylo dohodnout se na částce pro prodávajícího papírnického zboží. Pokud by podnikatelka trvala na tomto druhu zajištění závazků, měla by značný problém (spíše neřešitelný) najít na trhu zhotovitele nebo prodávajícího papírnických potřeb.

3.4.7. Zajištění plnění převodem práva

V případě zajištění závazků převodem práva zhotovitel nebo prodávající zboží převede v písemné smlouvě na podnikatelku právo, na němž se předem dohodli. Převod práva není trvalý, právo je na podnikatelku převedeno do doby řádného a včasného splnění závazku. Trvale právo na podnikatelku přejde, pokud se dlužník dostane do prodlení. Příjmy plynoucí z převedeného práva podléhají dani z příjmu.

Převod práva má sice funkci motivační, ale v případě prodlení dlužníka podnikatelka musí právo zpeněžit (je velmi pravděpodobné, že s tím bude mít další náklady), aby získala finanční částku. Pokud by podnikatelka trvala na tomto způsobu zajištění, bylo by velmi obtížné (spíše nemožné) najít na trhu zhotovitele nebo prodávajícího, který na něj přistoupí.

3.5. Vymáhání plnění mimosoudní cestou

V teoretické části své práce uvádím, že úpravu vymáhání pohledávek mimosoudní cestou považuji za určitý druh zajištění závazkových vztahů. Domnívám, se že úprava způsobu vymáhání pohledávek mimosoudní cestou plní funkci motivační a zajišťovací. Dále uvádím konkrétní způsoby úpravy vymáhání plnění, která ve své práci řeším.

3.5.1. Využití institutu rozhodčího řízení

Podnikatelka si s druhou stranou (zhotovitelem nebo prodávajícím) sjedná v rozhodčí doložce nebo smlouvě, že případné spory nebudou řešit dle obchodního soudního řádu, ale budou řešeny v rozhodčím řízení. Mezi podnikatelkou a druhou stranou vzniká závazek na základě písemné smlouvy. Pokud zahrnout rozhodčí doložku do smlouvy, vyhnou se další administrativě navíc, kterou by jim přineslo sepsání další smlouvy.

Negativum rozhodčího řízení spatřuji v možnosti, že pokud nebudou stanovena rozhodčí pravidla, popř. si strany nedohodnou, jak bude rozhodce nebo rozhodčí soud probíhat, je na rozhodci, jak bude při řízení postupovat. Rozhodčí soudy jsou jedno instancní, podnikatelka v případě nesouhlasu s rozhodnutím, nemůže podat žádost o přezkoumání. Pokud strany využijí rozhodčí soud, který má stanoven rozhodčí pravidla,

získá podnikatelka lepší představu o průběhu popř. výsledku řízení. Rozhodčí soudy si za své služby účtují poplatky obvykle v tisících korunách. Jak už bylo zmíněno, rozhodčí soud poskytuje služby. Tyto služby podléhají dani z přidané hodnoty.

3.5.2. Využití institutu exekutorského zápisu se svolením vykonatelnosti

V případě rekonstrukce se v exekutorském zápisu s doložkou vykonatelnosti uvede, že pokud se zhotovitel dostane do prodlení, dává svolení s exekucí. Pokud by se zhotovitel dostal do prodlení, podnikatelka nemusí podávat žalobu na soud a procházet zdoluhavým soudním řízením. Podá návrh na exekuci a exekutor vydá exekuční příkaz, kterým nařídí provedení prací. Tyto práce nemusí provést sám zhotovitel, ale práce může provést jiná osoba. Pro podnikatelku to znamená, že její práce budou provedeny a ona bude moci pokračovat ve své podnikatelské činnosti. Povinný se tímto krokem nezbaví svých povinností. Náklady za exekuci musí uhradit on.

Nevýhoda exekutorského zápisu spočívá v odměnách exekutora. Odměna je hrazena za vyhotovení exekutorského zápisu a provedení exekuce. Odměna za sepsání exekutorského zápisu se řídí vyhláškou č. 196/2001 Sb., o odměnách notářů a správců dědictví (na tuto vyhlášku odkazuje vyhláška č. 330/2001 Sb.) a činí 2 % z prvních 100.000,- Kč tarifní hodnoty. Odměna za provedení exekuce provedením prací a výkonů je určena na částku 6.000,- Kč dle vyhlášky č. 330/2001 Sb., o odměnách a náhradách soudních exekutorů, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škody způsobené exekutorem. Náklady exekutora nehradí podnikatelka, ale její obchodní partner. Kromě zákonných odměn si exekutoři mohou sjednat svoji vlastní odměnu s oprávněným ve smlouvě o provedení exekuce. Pokud by podnikatelka uzavřela s exekutorem smlouvu o provedení exekuce, kde by byla sjednána smluvní odměna, pak tuto smluvní odměnu hradí ona.

Další negativum exekutorského zápisu je, že administrativní postup trvá několik týdnů. Podnikatelce jde především o to, aby rekonstrukce prodejny proběhla v daných termínech, aby neztratila své zákazníky a nepřišla o svůj zisk.

Stejně jako některé předchozí zajišťovací instituty plní exekutorský zápis s doložkou k vykonatelnosti funkci motivační a uhrazovací. Ostatní případy ovšem plnily uhrazovací funkci pouze způsobem, že podnikatelka získala určitou finanční částku. Exekutorský zápis s doložkou k vykonatelnosti a vykonání exekuce plní uhrazovací funkci také tím, že činnosti, které podnikatelka potřebuje, mohou být rovnou provedeny.

V případě dodávání nového papírnického zboží je exekutorský zápis komplikovanější. Především exekuce by musela být prováděna odebráním věci. Dodávání nového papírnického sortimentu má být součástí dlouhodobého závazkového vztahu, ne situace, ve které je třeba provádět exekuce. Proto spíše než vyhotovení exekutorského nebo notářského zápisu, je v tomto případě vhodnější mít ve smlouvě sjednanou možnost odstoupení od smlouvy, které se budu věnovat v kapitole 3.8.

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti funguje na zcela stejném principu jako exekutorský zápis s doložkou vykonatelnosti. Na jeho základě může podnikatelka podat návrh na exekuci, která bude probíhat jako již ve výše uvedených případech. Stejně jako u exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti má notář nárok na odměnu za sepsání notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti. V obou případech, jejichž zajištění navrhuji, činí odměna 2 % z hodnoty zajišťovaného závazku. Průběh samotného vymáhání pohledávek probíhá na základě notářského a exekutorského zápisu stejně. Také finanční náročnost je u obou zápisů stejná. Pokud by skutečně došlo k provedení exekuce, pak při využití exekutorského zápisu s doložkou k vykonatelnosti, podnikatelka si ušetří čas s hledáním exekutora.

3.6. Stávající závazkové vztahy podnikatelky

V této podkapitole se věnuji závazkovým vztahům podnikatelky, které již vznikly a stále trvají. Analyzuji vztahy s jejími pravidelnými dodavateli a dodavateli, jejichž zboží a služby potřebuje podnikatelka pouze příležitostně.

3.6.1. Dlouhodobé závazky

Podnikatelka s převážnou většinou svých dodavatelů spolupracuje několik let. Vztahy mezi dodavateli považuje podnikatelka za dobré, obě strany při řešení problémů spolupracují rychle. Opakující problémy se v poslední době vyskytly pouze u reklamací ovoce a zeleniny. V případě, kdy zboží dorazí v nedostačující kvalitě pro prodej, podnikatelka zboží vrací. Ovoce a zelenina nebyla kontrolována hned při převzetí, a proto se vyskytl problém s prokázáním faktu, že zboží bylo dodáno v nedostačující kvalitě. Dodavatel mohl namítat, že zboží ztratilo jakost až během skladování u podnikatelky. Jelikož se nejednalo o jeden či dva špatné kusy, ale často o celou bednu se zbožím, podnikatelka musela na stávající situaci reagovat. Nyní situaci řeší tak, že zboží je kontrolováno hned při jeho převzetí (Kratochvílová, 2012). Při tomto řešení se zabránilo námitkám dodavatelů, že zboží ztratilo svoji kvalitu později. Přináší také komplikace. Zboží je kontrolováno po kusech, musí být k tomu vždy vyčleněna jedna pracovnice. Kontrola je časově náročná a odvádí zaměstnankyni od jiné práce, které se před zavedením kontroly věnovala.

3.6.2. Ostatní závazkové vztahy

Vzhledem k činnosti podnikatelky není příliš služeb nebo zboží, které by potřebovala pouze příležitostně. Nejčastěji se jedná o vybavení prostorů prodejny. Kromě plánované rekonstrukce se rozhodla na podzim 2011 vyměnit regály pro drogerii a vitrínu pro drobnou a ozdobnou keramiku. Smlouvu uzavřela v listopadu 2011. Když jí ani v lednu 2012 nebylo dodáno zboží, podnikatelka od smlouvy odstoupila a obrátila se na jinou společnost. Ta jí obratem dodala potřebné regály, ale s dodáním vitríny se dostala do prodlení. Vitrína byla dodána až první týden v květnu (Kratochvílová, 2012).

Podnikatelka čekala dlouhou dobu, než odstoupila od smlouvy u první společnosti. Ani jeden závazkový vztah nezajistila žádným zajišťovacím instrumentem. Pro podnikatelku měla celá situace za důsledek, že nabízela svým zákazníkům menší množství drogerie tři měsíce (což ovlivnilo podnikatelčin zisk). Podobná situace nastala také u prodlení s vitrínou pro drobné keramické zboží. Ačkoli je vitrína velikostně stejná, je lépe přehledná, zboží v ní bude zákazníkům „více na očích“.

3.6.3. Stávající zajištění závazků

Protože dlouhodobé závazkové vztahy mezi dodavateli jsou převážně bez problémů, podnikatelka nepřistupovala na zajištění závazků často. Jen s málo dodavateli má dohodnuté ujednání o smluvní pokutě. Podnikatelka také neplatí zálohy. Vzhledem ke zboží, které nakupuje, pro platbu zálohy není žádný důvod (nejedná se o cenově náročné či obtížně dostupné zboží).

3.7. Změny v osobách závazkového vztahu jako způsob zajištění závazku

V teoretické části se zmiňuji, že změny v osobách závazkového vztahu, tedy převzetí dluhu a přistoupení k závazku, také považuji za způsob zajištění závazků. Využit institut přistoupení k závazku zde není možné, protože se týká pouze peněžitých plnění.

Pokud by se druhá strana dostala do prodlení, pak lze převzetí dluhu považovat za užitečné. Podnikatelce se dostane jejího plnění, což je pro ni podstatné. V případě rekonstrukce by časové průtahy mohly podnikatelku dostat do platební neschopnosti. Při převzetí dluhu nevznikají podnikatelce žádné finanční náklady navíc. Pro podnikatelku je důležité nejdříve si zjistit informace o novém dlužníku.

V případě dodávání nového papírnického sortimentu lze převzetí dluhu také realizovat. Pro podnikatelku je v tomto případě jednodušší závazkový vztah s původním dlužníkem ukončit, a uzavřít nový závazkový vztah dle svého výběru.

3.8. Využití odstoupení od smlouvy

Podnikatelka může odstoupit od smlouvy ze zákona, pouze pokud by prodávající podstatně porušil své smluvní povinnosti. Protože může být komplikované prokázat, že se jedná o podstatné porušení smlouvy, je výhodné, aby možnost odstoupení od smlouvy byla upravena. Úprava odstoupení od smlouvy v případě rekonstrukce je pro podnikatelku využitelná při zpoždění prací.

V případě dodávání nového papírnického sortimentu je úprava pro podnikatelku užitečná při zpoždění dodávek (obzvláště zpoždění sezónního zboží by připravilo podnikatelku o zisk). Pokud by zboží dlouhodobě nebylo dodáváno dle objednávky podnikatelky, tedy nebylo by dodáváno řádně, je pro podnikatelku výhodné sjednat si ve smlouvě odstoupení od smlouvy. Z důvodu, aby prodávající nenamítal, že se jedná o neoprávněné plnění.

4. Vlastní návrhy řešení

V této kapitole nejdříve stručně věnuji podstatě problému, jehož řešení navrhuji. Poté uvedu způsoby zajištění rekonstrukce a dodávání nového papírnického zboží, které sice považuji za dobré způsoby zajištění závazku, ale navrhuji je nepoužít, spolu s důvody proč se tak domnívám. Následně uvedu způsoby zajištění nepeněžitýho závazku vyplývající se smlouvy o dílo (rekonstrukce prodejny) a nepeněžitýho závazku na základě kupní smlouvy (dodávání nového papírnického zboží), které podnikatelce doporučuji. Stejně jako u předchozích, uvedu důvody, proč je podnikatelce navrhuji. Také doporučím případné zlepšení zajištění stávajících závazkových vztahů. Na konci kapitoly se nachází vyjádření podnikatelky k mým návrhům.

4.1. Podstata řešeného problému

Ve své práci mám za cíl navrhnout způsoby zajištění dvou nepeněžitých závazků ze smlouvy o dílo a z kupní smlouvy, aby proběhly řádně a včas. Jedná se o provedení rekonstrukce prodejní plochy a dodávání nového papírnického zboží. Včasné a řádné provedení rekonstrukce je pro podnikatelku důležité, při uzavření prodejny je zde vždy riziko, že se určitá část zákazníků nevrátí (mimo jiné faktory se v těsné blízkosti podnikatelčiny prodejny nachází další obchod s potravinovým zbožím). Zároveň nechce přijít zpožděním prací o svůj zisk. Řádné provedení rekonstrukce je také pro podnikatelku velmi důležité z důvodu, že narušení statiky budovy by v nejhorším případě mohlo vést ukončení její podnikatelské činnosti. Řádné a včasné dodávání nového papírnického sortimentu je pro podnikatelku důležité z důvodu zvýšení věrnosti zákazníků svému podnikání a zvýšení zisku.

4.2. Návrhy zajištění rekonstrukce a dodávek nového zboží

V analytické části jsem zjistila, že převážnou většinu zajišťovacích institutů definovaných českou legislativou je sice možné využít také pro zajištění nepeněžitých plnění, ale velkou část z nich nemohu navrhnout jako vhodné řešení podnikatelčiny problémů. Mezi nedoporučené řadím: převod práva, poskytnutí jistoty zřízením bankovních vkladů, bankovní záruku, zástavní právo a ručení.

Všechny výše vyjmenované instituty zajištění, ačkoli je pokládám za spolehlivé způsoby jak zajistit závazky, považuji pro tyto případy v praxi za nerealizovatelné. Podnikatelka podle mého názoru nenajde na trhu obchodní partnera, který by na některý z těchto způsobů zajištění závazků v případě rekonstrukce nebo dodávání papírnického zboží přistoupil. Další důvod, proč je podnikatelce nemohu doporučit, je jejich finanční náročnost. Kromě ručení, všechny ostatní výše jmenované způsoby zajištění na sebe váží povinnost pro podnikatelku zaplatit určité poplatky, ať už za zřízení daného zajišťovacího institutu nebo za jeho zpeněžení. Uspokojení podnikatelčích pohledávek z těchto institutů je časově náročné, není to záležitost několika dnů.

Další způsob, který považuji pro zajištění řádného a včasného průběhu rekonstrukce za vhodný ale nerealizovatelný, je institut exekutorského zápisu se svolením k vykonatelnosti. Pomocí exekutorského zápisu by v případě prodlení zhotovitele mohl exekutor nařídit jiné osobě než povinnému provedení rekonstrukce. Exekutorský zápis je zpoplatněn a poplatek hradí povinný, právě z toho důvodu jej nepovažuji za realizovatelný. Také administrativní postup zabere určitou dobu. V takovém případě bych podnikatelce doporučila, aby nečekala na provedení rekonstrukce v rámci exekuce a provedení prací si zařídila jiným způsobem.

Pro zajištění rekonstrukce, aby proběhla řádně a včas, pokládám za vhodný zajišťovací institut smluvní pokuty. Navrhuji zvolit smluvní pokutu v procentuální částce za každý den prodlení dlužníka nenavýšené o částku smluvní pokuty. Doporučuji zvolit smluvní pokutu ve výši 0,3 % denně z ceny rekonstrukce. Tuto výši považuji za přiměřeně vysokou (na základě prostudování několika rozsudků Nejvyššího soudu na toto téma), dostatečně motivační pro zhotovitele, a také realizovatelnou v praxi. V tomto případě navrhuji a považuji za důležité, aby podnikatelka uvedla do smlouvy dodatek, že smluvní pokuta neruší nárok na náhradu ušlého zisku.

K zajištění řádného a včasného dodávání papírnického sortimentu považuji za vhodné využít stejně jako u rekonstrukce institutu smluvní pokuty. Stejně jako u rekonstrukce prodejny navrhuji určit smluvní pokutu v procentuální částce za každý den prodlení dlužníka nenavýšené o částku smluvní pokuty. Za přiměřenou výši v této situaci

považují 0,3 % denně z hodnoty dodávaného zboží, se kterým je dodavatel v prodlení. Domnívám se, že smluvní pokuta je v tomto závazkovém vztahu realizovatelná. Smluvní pokuta nepodléhá dani z přidané hodnoty, do daně z příjmu vstupuje pouze skutečně zaplacená část pokuty.

V kupní smlouvě, na jejímž základě bude probíhat dodávání nového papírnického zboží, doporučuji výslovně upravit možnost odstoupení od smlouvy. Ačkoli úprava odstoupení od smlouvy podnikatelce nepřinese finanční ani jinou náhradu za zboží v případě prodlení prodávajícího, podnikatelka získá jednodušší možnost, jak smluvní vztah ukončit a uzavřít nový. Ujednání o odstoupení od smlouvy nijak neovlivňuje žádné daně, které podnikatelka platí. Jsem toho názoru, že není problém toto ustanovení do kupní smlouvy zahrnout.

Z širokého množství institutů zajištění závazku jich mnoho podnikatelce nemohu doporučit, protože je nepovažuji v praxi za realizovatelné. Proto podnikatelce navrhuji další možnosti zajištění závazku, a to především získat si spolehlivé informace o svých budoucích smluvních partnerech. Informace získá z důvěryhodných recenzí, z obchodního/živnostenského rejstříku a z insolvenčního rejstříku, kde může zjistit, zda není její potenciální obchodní partner v úpadku. Pokud se jedná o podnikatelský subjekt s povinností zveřejňovat svoji účetní závěrku, může také z webových stránek zjistit, jaká je jeho finanční situace. Dále doporučuji pečlivě připravit znění smluv.

4.3.Návrhy na zlepšení zajištění pro stávající závazkové vztahy

Opatření, které podnikatelka zvolila při dodávání ovoce a zeleniny (kontrola kvality hned při převážce), považuji za vhodné a doporučuji v něm pokračovat. Protože podnikatelka kontrolu vnímá jako něco, co zdržuje její zaměstnankyně od jiné práce, navrhuji, aby tomu přizpůsobila chod prodejny. Může například upravit pracovní dobu svým zaměstnankyním, aby při převážce zboží bylo na prodejně dostatek prodavaček.

V rámci ostatních závazkových vztahů, kde jsem uváděla případ s prodlením dodání vybavení prodejny, je doporučuji podnikatelce řešit dříve než po několika měsících. Při nedodání regálů pro drogerii a vitríny pro drobné keramické zboží podnikatelka čekala

dlouho, než odstoupila od smlouvy. V tomto případě bych doporučila podnikatelce odstoupit od smlouvy mnohem dříve – po dvou týdnech zpoždění, a najít si jiného dodavatele. Zároveň navrhuji, aby si podnikatelka podobné závazky zajistila, aby byly splněny řádně a včas. Pro tyto případy považuji za vhodnou smluvní pokutu.

Ve stávajícím zajištění závazků, kde podnikatelka vystupuje jako dlužník, nedoporučuji dělat žádné změny. Podnikatelka je má dle mého názoru zvolené efektivním způsobem.

Své návrhy jsem s podnikatelkou zkonzultovala. Považuje je za užitečné a realizovatelné. Pouze mě upozornila, že zboží bude pravděpodobně odebírat od více dodavatelů, takže mé návrhy na zajištění se vztahují na všechny tyto potenciální dodavatele. Realizace mých návrhů sebou nese malou popř. žádnou finanční zátěž pro podnikatelku.

Závěr

Ve své práci jsem si vytyčila za cíl navrhnout pro podnikatelku Janu Kratochvílovou vhodné způsoby zajištění dvou nepeněžitých plnění, aby proběhla řádně a včas. Jedná se o nepeněžitá plnění na základě smlouvy o dílo - rekonstrukce prodejny, a plnění na základě kupní smlouvy - dodávání nového papírnického sortimentu.

Při studování problematiky zajištění závazku jsem dospěla k názoru, že většinu zajišťovacích institutů je sice možné využít pro nepeněžitá plnění, ale jejich využití je často neefektivní. Mnohé zajišťovací instituty jsou finančně a časově náročné.

Pro podnikatelku v obou případech, jejichž řešení jsem navrhovala, není ani tak podstatná finanční náhrada, ale aby obě plnění byla provedena řádně a včas. V případě dodávek papírnického sortimentu proto, aby si zákazníci zvykli na pravidelnou přítomnost nového druhu zboží, a tím se zvýšila „věrnost“ podnikatelčiny obchodu. V druhém závazkovém vztahu, jehož řešení navrhuji, je včasné provedení rekonstrukce potřebné z důvodu, aby podnikatelka neztratila své zákazníky. Řádné provedení rekonstrukce je nezbytné pro podnikatelčinu činnost. V případě narušení statiky budovy, v níž podniká (a také bydlí), by její podnikání mohlo být nejen značně zkomplikováno, ale také ukončeno.

V teoretické části práce se věnuji závazku obecně, jeho vzniku, způsobům zajištění a některým způsobům ukončení závazku. V analytické části uvádím informace o podnikatelce a její činnosti, analyzuji konkrétní způsoby zajištění obou nepeněžitých závazků a jejich průběh a dopad na podnikatelčinu činnost. Návrhy řešení, které uvádím, považuji na základě analytické části za nejlépe uskutečnitelné a motivační pro druhou stranu závazkového vztahu ke splnění povinnosti. Podnikatelce také nepřinesou výrazné obtíže při jejich realizaci. Jedná se o využití institutu smluvní pokuty, upravení možnosti odstoupení od smlouvy v daných smlouvách a získání informací o obchodních partnerech. Cíl práce považuji za splněný.

Seznam použité literatury

- 1) BAŘINOVÁ, Dagmar, VOŽŇÁKOVÁ, Iveta. *Pohledávky – právně – daňově – účetně*. 3. rozšířené vydání. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1816-3.
- 2) BEJČEK, Josef, ELIÁŠ, Karel, RABAN, Přemysl et al. *Kurz obchodního práva: Obchodní závazky*. 4. vydání. Praha: C.H.Beck, 2007. ISBN 978-80-7179-781-4.
- 3) *Česká spořitelna – bankovní záruky*. [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.csas.cz/banka/nav/o-nas/bankovni-zaruky-d00014445>
- 4) *ČSOB – Sazební pro právnické osoby a fyzické osoby podnikatele – ve znění k 1. 2. 2012*. [online]. c2012. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.csob.cz/cz/csob/Sazebniky/Stranky/Sazebnik-pro-pravnicke-osoby-a-fyzicke-osoby-podnikatele.aspx#e>
- 5) DĚRGEL, Martin. *Změny paušálních výdajů fyzických osob*. [online]. c2012. Praha: 2009-10-15. [cit. 2012-02-27]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d7012v9951-zmeny-pausalnich-vydaju-fyzicky-ch-osob/>
- 6) DOLEČEK, Marek. *Zajištění závazků*. [online]. c1997-2011. [cit. 2011-11-03]. Dostupné z: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/orientace-v-pravnich-ukonech/zajisteni-zavazku-opu/1000818/49270/>
- 7) DRBOHLAV, Josef, POHL, Tomáš. *Pohledávky z právního, účetního a daňového pohledu*. 3. rozšířené a aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2011. ISBN 978-80-7357-599-1.
- 8) GALOČÍK, Svatopluk, PAIKERT, Oto. *DPH 2011 výklad s příklady*. 7. vydání. Praha: Grada, 2011. ISBN 978-80-247-3618-1.
- 9) KAŇOVSKÁ, Lucie. *Základy marketingu*. 1. vydání. Brno: Cerm, 2009. ISBN 978-80-214-3838-5.
- 10) KOBLIHA, Ivan et al. *Obchodní zákoník úplný text zákona s komentářem podle stavu k 1.4.2006*. Praha: Linde, 2006. ISBN 80-7201-564-8.
- 11) *Komerční banka – sazební a úrokové sazby*. [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.sazebnik-kb.cz/cs/podnikatele/uvery/zaruky-a-ostatni-sluzby.shtml>
- 12) Emailová korespondence a telefonní rozhovory s KRATOCHVÍLOVOU Janou. leden – květen 2012.

- 13) MASTEĽA, Martin, DOBEŠOVÁ, Lenka a BAJURA, Jan. *Občanský zákoník v dotazech a odpovědích k 1.6.2011*. 1 vydání. Olomouc: Anag, 2011. ISBN 978-80-7263-682-2.
- 14) PILÁTOVÁ, Jana et al. *Daňová evidence*. 6. aktualizované vydání. Olomouc: Anag, 2010. ISBN 978-80-7263-586-3.
- 15) PITNER, Ladislav. *Změny sazeb daně od 1. 1. 2012 a od 1. 1. 2013*. [online]. Praha: 2011-12-01. c2012. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.danarionline.cz/archiv/dokument/doc-d36136v45848-zmeny-sazeb-dane-od-1-1-2012-a-od-1-1-2013/>
- 16) RABAN, Přemysl. *Obchodní zákoník*. 3. doplněné vydání. Praha: Eurounion, 2003. ISBN 80-7317-021-3.
- 17) *Rozhodnutí NS spisová značka 33 Cdo 1682/2007*. [online]. c2010. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/E3B56DD4A112BAB9C12579830059AA11?openDocument&Highlight=0,
- 18) *Rozhodnutí NS spisová značka 21 Cdo 4430/2007*. [online]. c2010. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/B89CFB61AD5C5008C1257983005A9570?openDocument&Highlight=0,
- 19) *Rozhodnutí NS spisová značka 33 Odo 61/2005*. [online]. c2010. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/BD5FCC718C06A665C1257983005BE41F?openDocument&Highlight=0,
- 20) *Rozhodnutí NS spisová značka 33 Odo 71/2006*. [online]. c2010. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/64C68AEC1ECE5B83C12579830059A0EE?openDocument&Highlight=0,
- 21) *Rozhodnutí NS spisová značka 33 Odo 438/2005*. [online]. c2010. [cit. 2012-04-25]. Dostupné z: http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/52D54EAAF0DBDDE6C12579830059C72B?openDocument&Highlight=0,

- 22) SOUKUPOVÁ, Klára. *Daňová evidence u plátce DPH*. [online]. 2009-07-20. c2007-2012. [cit. 2012-05-04]. Dostupné z: <http://www.podnikatel.cz/clanky/danova-evidence-u-platce-dph/>
- 23) ŠEBESTA, Kamil, NEZPĚVÁK, Lukáš. *Stručné připomenutí legislativní změny ve finančním zajištění v roce 2011*. [online]. Praha: 2011-02-22. [cit. 2012-02-26]. Dostupné z: <http://www.elaw.cz/cs/obchodni-pravo/389-strucne-pripomenuti-legislativni-zmeny-ve-financnim-zajisteni-v-roce-2011.html>
- 24) ŠTENGLOVÁ, Ivana. *Přehled judikatury ve věcech zajištění závazků*. 1. vydání. Praha: Aspi, 2007. ISBN 978-80-7357-245-7.
- 25) *Údaje z veřejné části živnostenského rejstříku*. [online]. [cit. 2012-02-20]. Dostupné z: http://www.rzp.cz/cgi-bin/aps_cacheWEB.sh?VSS_SERV=ZVWSBJVYP&OKRES=&CASTOBCE=Holice&OBEC=Olomouc&ULICE=&CDOM=&COR=&COZ=&ICO=&OBCHJM=Jana%20Kratochv%EDlov%E1&OBCHJMATD=0&JMENO=&PRIJMENI=&NAROZENI=&ROLE=&VYPIS=1&PODLE=subjekt&IDICO=5ab6f3838ac297df5a7a&HISTORIE=1
- 26) *UniCredit Bank Business bankovní záruky*. [online]. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.unicreditbank.cz/cz/podnikatele/uvery/bankovni-zaruky.html>
- 27) *Volksbank sazebník poplatků*. [online]. c2011. [cit. 2012-02-22]. Dostupné z: <http://www.volksbank.cz/vb/jnp/cz/sazebniky/firmy/index.html?url=uvery>
- 28) Vyhláška č. 196/2001 Sb., o odměnách a náhradách notářů a správců dědictví ze dne 29. května 2001
- 29) Vyhláška č. 330/2001 Sb., o odměnách a náhradách soudních exekutorů, o odměně a náhradě hotových výdajů správce podniku a o podmínkách pojištění odpovědnosti za škodu způsobené exekutorem ze dne 18. září 2001
- 30) Zákon č. 40/1964 Sb., občanský zákoník ze dne 26. února 1964
- 31) Zákon č. 531/1991 Sb., obchodní zákoník ze dne 5. listopadu 1991
- 32) Zákon č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů ze dne 1. listopadu 1994
- 33) Zákon č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád) a o změně dalších zákonů ze dne 28. května 2001
- 34) Zákon č. 235/2004 Sb., o dani z přidané hodnoty ze dne 1. dubna 2004

Seznam použitých zkratek

OZ – občanský zákoník

ObchZ – obchodní zákoník

ZoRŘ – zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů

ZDPH – zákon o dani z přidané hodnoty

DÚZP – den uskutečnění zdanitelného plnění

ZDP – zákon o dani z příjmu

OSŘ – občanský soudní řád

EŘ – zákon o soudních exekutorech a exekuční činnosti (exekuční řád)

DPH – daň z přidané hodnoty